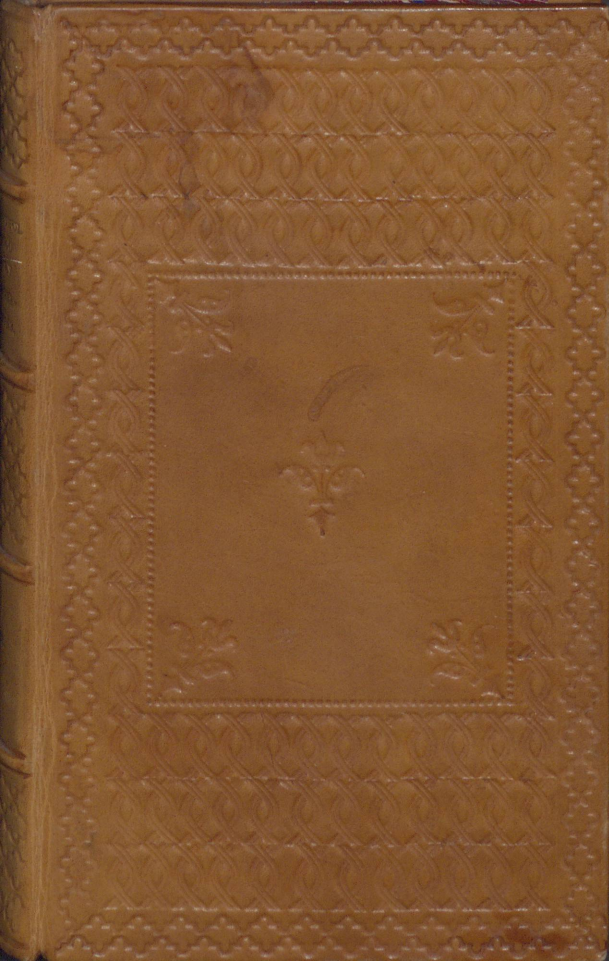
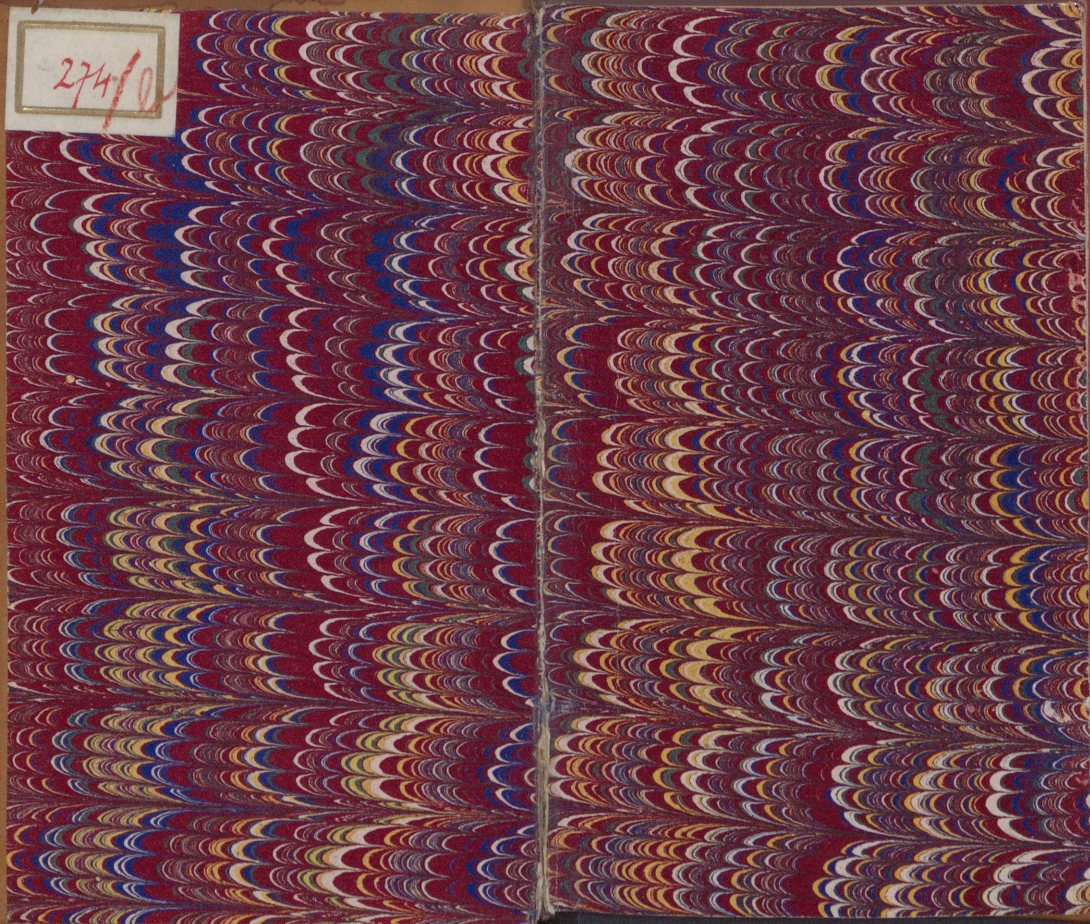

274/0

xciv
111

S2trip2y 2038/245

Egy
POSONBOL
repült huholo
Bagolynak meg-
mellyesz-
tése.

Anno M. DC. LXII.

Nemzetes és Vitézlő

BESENYI MIHÁLY
 ES KUBINYI
 LÁSZLO URA
 MEKNAK, A Nemes
 Szabolts Vár-megyé-
 nek fő Tagjainak, Igaz
 haza Fiaknak, az Urtul
 Kegyelmet és a meg-
 ismért igazságban
 valo alhatatos
 erőseget.

NEmzetes Uraim! A'régi Phariseusok felől hozza-bé Urunk szent Máthénál, hogy ezek Tengeret földet mind bekerültek, hogy valakit a' magok szerzetire hajhatnának. Avagy nintsenek-e ma ilyenek? Kelletnél többek. Kik azon igyekeznek, hogy a' szegény Lelkeket, az örökké való halálnak törében ejtsék: és mivel magok a' Mennyeknek országában nem mennek, a' menyére lehet, annak igaz utát mások előttis elgátolják. Ebben pedig sok modokat tartanak. A' többi között egy yik ez: Ottan ottan, hol míg enguz, hazugsagnak téntájával festet irá-

sotskák

sotskákat, mint valami idétlen fajzatokat hullatnak: el: és azokat mint valami Solyomfiakat, akarják az emberekkel tsudáltatni; noha éjjel s' alattomban járo baglyoknak tojományi. Ez Irás-is, mellynek meg-táfolását, a' kegyelme-tek betsülletes neve alatt kibotsáttam, ezeknek fészkekből, repült ide a' mi földünkre. Mely hogy kedvetlenséget, illetlen huholásával, senkinek ne szerezzen, kézre kerítvén, meg-mellyesztetem. Hogy pedig mezeitelensége nyilván való lenne, im bizonyos szakasokban rendelvén, magát is kisseb folyo bötüvel ki-nyomtattattam: utánna té-

A 3

vén a'

(6)

vén a' mi feleletünket. Azon-
ban kegyelmeteknek igaz Sol-
gálattyát ajánlja

Janus Philaetius Hy-
dropolitanus.

ELSŐ

(7)

ELSŐ RESZ.

*Melyben a' Könyvenc szemé-
döke le-vonattatik.*

Két szárny mellyekkel fel-e-
melkedvén a' Keresztény Lélek az
V) Tanítók törei előé el-szalad-
hasson. Vétettek Cardinal P A Z-
MANY PETER Esztergami Er-
seknek, az Sz. Irástrul, és az Anya-
szentegyházrul irt első könyvets-
kéjéből. VII. ES VIII. RESZE.
Nyomtatta-ki Bécsben, Kúner
Jakab János az Austria könyw-
nyomtatoja.

F E L E L E T.

I. Mihelt ennek a' papiros má-
zolásnak, *Vitulus* nélkül való *Ti-
tulussát* meg-tekintém, ottan ju-
ta elzem-

ra eszemben az, a' mit a' Poeták
*Dadalu*s és *Icarus* felől beszé-
 nek. *Dadalu*s egykor, fiával egy-
 gyütt *Icarus*s-sal, számkivetésben,
 üzettervén, Minosztól Creta sziget
 Királyától, hogy a' kergetők előtt
 el-szaladhatnának, magának és
 fiának, viaszszal öszve rakattatot,
 szárnyokat csinál. Repülnek im-
 már; de midőn *Icarus* nem gon-
 dolván, Attyának jó tanátsával,
 fellyeb fellyeb, az ég és Nap felé
 repülne, el-olvadának viaszbol
 csinált szárnyai és a' tenger köze-
 piben huppana s' oda vesze: illy
 hasznát véve kellemes szárnyai-
 nak. Ennek a' könyvnec *Dada-*
*lus*si, illyen szárnyokat akarnak
 zenéked Keresztyén Olvasó, vál-
 ladra kötni, mellyeket hazugság-
 bol fűztenek és viaszoztanak ösz-
 ve. Meg-od magadot! hogy reá
 ne vegyenek; egyéb aránt, ha il-
 lyen

ilyen szárnyokra bízod magadat;
 féld, hogy *Icarus* modgyára amaz
 tűznec és kénkönc tavában ne
 essél: a' holot vagyón a' fene vad, Apoe.
 és a' hamis Profeta, és kiozztatnak ^{20.10.}
 éjjel és nappal, mind örökkön-
 örökké.

II. Ezek az éjjel járó, igazság-
 nak nap fényét nem szenyvedhető
 baglyok, mivel tollazkodgyanak,
 könyű írásokból meg-érteni. Ma-
 goknak sem irek, sem szelenczéjek
 nincsen, még-is borbéllýá akar-
 nak lenni. Magoknak tollok és szár-
 nyok nem lévén, másokat akarnak
 repülésre tanítani. Hog' azért meg-
 tudgyad, el menvén ezek a' jó ma-
 darászok, *Pázmány Péter* farká-
 bol szakaszának-ki némelly meg-
 revesedett tollakat, azokból fűzé-
 nek szárnyakat, mellyek alral a'
 Keresztyén Lélek (a' mint mond-
 gyák) az Új Tanítók törői előtt el-

Szaladhaszó. Hasonlók itt ezarántaz
Asopus Varjújához, mely böcz-
 telen fekete tollait meg- unván,
 más madaraktul cántála fényef-
 sebb tollakat, hogy azokban pi-
 peskedhethének. De ám járják, ha
 szintén fas szárnyat öltöznek fel-is,
 jó hamvas lugot kell fel-tenni, ta-
 lál meg- mellyednek.

III. Hogy pedig böcsősebb
 lenne kölcsön kérés tollas bokré-
 tájok, *Bécsben Kärner Jakab Já-
 nos* (jó hogy nem Antal) által, üték
 toll tokban, azaz, ott nyomtatták-
 ki könyvecskéjeket, melyben a'
 lelkeket repülni tanítták. Most
 tudom hogy immár a' Lelkek-is
 madarakcá változnak: ugyan-is a'
 tollak és szárnyak madarakat illet-
 nek. Csudálkoznám-is rajta, ha-
 más felekezeteké lévő, *Antoninus*
 nevű Antalnál, hasonló dolgot
 nem olyaftam volna. Dicsírvén,
Dávid Istent a' nyolczadik Sól-
 gárban, hogy az embernek hatal-

ma alá vetett volna minden állato-
 kat, juhokat, égi madarakat &c.
 azt mondgya Antal Doctor, hogy *Anton*
 az Egi madarakon érteffenek a' jó *Hist. p.*
 es gonosz Angyalok, és a' szentek, *3. Tit.*
 kiknek az égben vagyon lelkek. *22. Cap.*
 Ragadó léped légyen bár, ha eze-
 ket a' madarakat meg-fogni aka-
 rod. De a' helynek mi voltával
 nem kellethetik árujokat: mert
 tudgyuk azt hogy a' *Bécsi* marhá-
 ban-nis vagyon ki-vető, és a' czif-
 fra trégér alatt néha bűdös bort
 árulnak.

IV. Kik legyenek pedig, ezek-
 nek a' reves tollaknak őszve eny-
 vező *Dadalussi*, jelengetik mago-
 kat a' *Dedicatio*-nac utollyán:
A' Jesus társaságában vitéz kedő
Posoni Collegium. Igazábban ta-
 lálta volna mondani: *A' Jesus*
társasága ellen vitéz kedő. Meg-
 engedem *Jesus* vitézinec lenni őket

offensivè, a' minéműek vóltanac a' Phariszeusok és Papi fejedelmek ví-
téli, kik fűstélyockal és dorongoc-
kal reá-rohanván a' Jéfusra, őtet
meg-fogták, és végtére meg-feszi-
tették. Ne csudáld pedig hogy
Vitézeknek nevezik magokat, mert
őreg Attyok is *Ignatius Lojola*,
véren futó katona vólt, kinek a'
maga fiai, halála után ilyen tisz-
telséges *Epitaphiumot* irtanac:

Ribade *Vanitatis vile mancipium*. Ki
neira vi midőn életének job részét, a' híjjá-
ta Ignatius lib. iii. ban való, csabzi hadi életben töl-
1. Cap. 7. tőtte volna-el, egy szállott várban
ugy találák löni szarát, meg-sán-
tula belé: és így alkalmatlan lé-
vén elebbeni szokott életének gya-
korlására, szerzetessé lőn, hogy bé,
telnék amaz mondás: *Desperatio
facit monachum*. Hogy pedig len-
a' *Jesusi* szép nevezetet, csak a' ma-
gok szerzetire akarják ruházni, kik
köve,

követői legyenek ebben, szépen
meg-mondgya *Melchior Canus*
Canariai Püspök, ilyen igéckel:

Quæ sine dubio cum Christi Eccle- Loc.
si sit, qui titulum illum sibi arro- Theol.
gant, hi videant, an hæreticorum lib. 4.
more, penes se Ecclesiam existere Cap. 2.
mentiantur. Ők lássák, mi, kiket
újítoknak mondanak, meg-elég- Aft. 11.
szünk a' régi jámboroktól talál- v. 26.
tatott nével, kik magokat a' Chri-
stusnak nevezték *Keresztyéneknek*.
Mert a' mint hogy ezer ötszáz esz-
tendők forgása alatt, ilyen mada-
rak a' Keresztyén világban nem
láttattanak, nevek-is hallatlan
vólt. Mely nevezetet dölfős ke-
vélyfeggel tellyefnek lenni, igazán
mondott *Eushtatius Bellajus Pa-*
risi Püspök.

Censu-
ra de Je-
suitis.
Anno.
1554.

MÁSODIK RESZ.

*Melyben a' következendő gaz-
ságok meg-rostál-
tatnak.*

I. RESZE. Az Uj Tanitók,
a' Sz. Irással vallásokot nem bizo-
nyították: de Sz. Irás ellenőket ta-
nitnak. Minnyájan az Vj., és ma-
gok-között ellenkező Tanitók,
azzal dicsekednek, hogy semmit
a' tiszta Sz. Irásnál egyebet nem ta-
nitnak: *Calvin. l. i. c. 14. n. 4. In
tota Religionis doctrinâ, aliud
non loquimur, quam quod D E I
Verbo fuerit nobis traditum.* Ma-
gabizony ha ezzel igazán dicseke-
dik *Calvinus*, hazudnak a' *Lu-
theristák*. De hogy meg-értsük
mely hamissan kellek ezzel ma-
gokat az Vjitók, &c.

FELE-

FELELET.

I. A' Békák nem tudnak többet
egy nótánál, hanem ugyan azont
hol fellyeb hol aláb kezdvén, re-
pegik. A' Vitéz *Collegium* sem-
uyéthata; hanem csak a' régi re-
gét kintornállya, melynek Sipiát
vélek szokszor be-fallattuk. Min-
deneknek előtte nevez bennünköt
Uj tanitoknak avagy *Ujitóknak*.
De könyű erre a' válasz. I. Nem
mostani dolog az igazság szerető,
Istent igazán tisztelő embereket,
ezzel a' szitokkal hagyigalni. Amaz
Istentelen és vér szopó *Amán*,
hogy a' Sidókot *Asvérus* Király-
nál gyűlötségben hozhassa, így
vádollya őket: Vagyon egy félé
nemzet, ki el-ofzlor és el-fzéledet
országodnak és minden tartomá-
nyidnak népe közör: kik más kü-

lőmbö-

- Eft. 3. Iőmbőző törvénnyel élnek min-
 v. 8. den nemzetségektől azért nem-
 hasznos a Királynak hogy őket ol-
 lyan módon engedgye élni. Amaz
 régi idejűt az Vr Jėsus Christust,
 Marc. 1. *Ujéonak*, és új tudományunk va-
 v. 27. dolták az ő gyűlölöi. Sz. Pál. Athe-
 násban hirdetvén, amaz Isten ke-
 beleben öröktől fogván el-rejtett
 Evangeliomot, *Ujéonak* kiálca-
 tik. *Mit akar mondani e csacsogó*
ember? Vallyon meg-érthetjük
micsoda legyen ez az Ujtudo-
 Act. 17. *mány melyet te hirdesz?* Haso-
 v. 19. ló dologban koptatyák nyelveket
 ellenünk az ellenkező szerzetesek.
 Lib. 3. 2. Továbbá, igazán tanétya Ar-
 Contra *nobius*, hogy a vallást nem kell
 Gentis idővel mérsekelní: ugyanis az Ov-
 fág és az Vjság magában, sem ha-
 mísá, sem igazzá nem teszi a tu-
 dománt. Altal-látta ezt *Pazmány*
Atyátokis, kinek tollaival pipes-
 kedtek

kedtek, együtt az ő írásában: *Az*
Ośság avagy régiség magában. Kaluz.
nem elégséges jele az igaz Eccle- P. 704.
sianak. 3. Csudálom hogy nem-
 látya a *Collegium* maga hátán az
 iszákot, mast csufol terhével: Te-
 kénse meg vallásának berhejét,
 egy néhány új foltokat talál rajta,
 melyekkel egyszeris mazoris töl-
 dozták és foldozták. A' *Tridento-* Sess. 4.
mi gyűlés tévé a' *Traditiókat*,
 egyenlő miltóságuvakká a' Profe-
 ták és Apostolok írással. A' hit-
 nek *Articulus*-sit, a' *Purgatori-* Ann.
um-mal szaporéta-meg a' *Floren-* 1439.
tiai gyűlés. Vj Szenttség-töréssel a'
Constantiai gyűlésben, el-vonák
 a' kösségtől az Vr = Vacsorájának
 pohárát: és azt vegezek, hogy
 csak egy szín alatt szolgaltassék ki
 az Vr-Vacsorája. Noha magok-is
 meg-vallák azok az esze veszet-
 Atyák, *hegy a Christus két szín*
 alatt

alat szolgáltatta: ki mindpenig az
 elődedi Ecclesiában előkeresztyé-
 nek két szin alatt vőtték magoknak.
 Pázmány Cardinál-is nem fojthat-
 ta itt meg az igazságot; hanem aka-
 rattya ellen-is ki-tolta magát a'
 száján; midőn egyyüt így szol irá-
 sában. *Christusa vög vacsorán két*
szin alatt adta Apostolinak a' Sá-
cramentomot, és meg nem tiltotta
hogy következendő időben két szin
alat ne vegyűk. Ez okon az Eccle-
siának sengerjében, gyakorta két
szin alatt adattatott a' kötségnek is.
 Hát most miért nem ugy? Vjétás
 ám ez! Hajdan nem volt így. Sőt
 Gelasius Pápa, szentség-törésnek
 modgya lenni, a' ki az Vrnak testét
 észí, és a' pohárból nem iszik. Az
 nagy Leo Pápa-is parancsolatban
 adta ki az Vr-vacsorájának két szin
 alatt való ki-szolgáltatását. A' La-
 teranomi gyűlés póczolá a' hit-
 ágázati

Kalauz
 P. 863.

DeCō-
 sec.
 Dist. 2.
 C. Cō-
 perim^o.

Anno
 1215.

ágázati közzé a' *Transsubstantiatio*,
 melynek még csak neveis annak
 előtte a' Keresztyénységben hallat-
 lan volt. Hallyuk erre önnön ma-
 gát Péter Cardinált: A' régi A- Kalauz
 tyák irásában a' *Lateranomi Con-* P. 857.
ciliom előtt a' Transsubstantiatio
nevét nem olvassuk. Vj tuda-
 mány hát ez, melynek nem hogy
 valóságát hitték volna; de még csak
 nevét sem tudták a' régi jámborok.
 El-végtére a' harmadik *Honorius* Anno.
 Pápa parancsolá, hogy az Vr-va- 1220.
 csorájában lévő Ostyá felemeltet-
 nék, és imádtatnék. Ennek na-
 gyobb tisztettségére nagy *processio-*
nalis innepet szerze negyedik Or. Anno.
 bán Pápa; egy *Leodiai* Eva nevű 1264.
 Apátzának sugallásából. Sok ve-
 szekedések után a' második Nicea-
 beli gyűlés el-végezé, hogy *nolle* Anno.
velle csak meg-tartatának a' ké- 787.
 peka Templomokban, és imádtat-
 náok.

nának. Bezzeg az Istennek amaz régi parancsolattya ellen lőn ám ez: *Ne csináljatok magatoknak bálványokat, és faragott képet, vagy valami szilopot ne emeljeteek magatoknak, sem pedig faragott követ ne helyheztessetek a' ti földeitekben, hogy meg-hajollyatok az előt: én vagyok az ti Uratok Istentek. A' meg-hólt szenteknek Canonizatiojok, Calendariomban való irattatások új dolog Puteanusnak tanu vallása szerént. Hogy egy áttallyaban hét Sacramentom legyen, senki nem hitte Lombardus előt, ki élt ezer egy száz hatvan esztendőben: Mint meg-val-lyá Cassander hires Papista ember. Art. 13. El-juta későn Domokos Barátis, hogy Istennel számot verne a' könyörgés dolgában, meg-tanétá a' Pápistákat az Olvasón való imádkozásra: mert ő találmanya ez az*

Levit.
26. v. 1.

Ad 3.
Thom.
9. 25.
Dubit.
2.

Cöfult.
Art. 13.

Anno.
1213.

Arith-

Arithmética. Több hol egykori; hol mászori Papistai Vjetásokot számlálharnék elő, de meg-szűnöm. Ne csirippellyen azért mi rajtunk a' jó Collegium, mert a' maga háza előtt elég új szemetet talál, csak győzze seperni.

II. A' mi peng az Ignatius Vitézit illeti, ők-is nem régi magrulköltének: mert ezer öt száz negyvenben szülé őket *Lojola* Attyok e világra. Igen alacson vólteredetek, de hamar meg-szaporodának. Szokása is az ártalmas fűnek a' hirtelen való növés, és a' felettéb való el-terjedés. Valóban bé-illenek az *Ujítók* korláttyában, mert mind a' régi tévelygéseket új foltokkal tatarozzák, mind naponként ujjakat találnak, mellyek soha ő előttők a' Keresztyén világban nem hallattanak. Ha kedveknek getzik mászszor elől számlálom né-

Bellar.
in Chro
nolo.
Riba-
dencira
vita
Ignat.
lib. 2.
Cap. 7.

kiek

Cenf. Vindi-
ciarú.
P. 318.

kiek, Hallyuk mind azonáltal, a
hires neves *Párisi Sorbonának* fe-
lölők való iteletit: *Qui cum in
Ecclesiam venerint pene postremi
omnium, primi esse gestiunt, illam
Evangelii vocem male sibi assu-
mentes, erunt novissimi primi, et
primi novissimi.* Ismét, kerekdéd-
den *Ujítóknak* köszöntik őket, ,
pag. 667. *Cur castitatem, quam
Christus laudavit contrahunt ad so-
lum regularem? Novatores sunt,
ut in aliis, ita in hoc quoque.* Laf-
san azért jó Száfsz! buj ki először az
Ujítói nevezetnek berhéből, az
után neves mást véle.

IV. Végezetre, piszkállyá a
Collegium a' Lutheránusok és Cal-
vinisták között való egyenetlensé-
get, de ne emellye ezzel jóhat.
Mert a' *Protestansok* egy mással
meg-edgyeznek, mind a' tisztább ke-
reltyénségnek fundamétomiban,
mind

mind pénig a' Romaiszék ellen va-
ló *protestationnak* fővebb tikkelyi-
ben. Mind a' két rész álhatoosan,
vallya, hogy csak a' Szent Irás lé-
gyen, a' hitre és jó erkölcsökre tar-
tózo dolgoknak edgyetlen egy re-
gulája mértéke és *principiuma*. A'
Sz. Háromlágrul való szent tudo-
mányt éppen meg-tartják. Nem
ismérnek több közben járot az egy
ember Vr Jesus Christusnál; meg-
nyugodván az ő egyfzeri a' bűnért
való tökéletes elég tételében, :
melyhez képest minden emberi
vagy itt, vagy a' más világon való
Satisfactiókat, köszön, akarattal
meg-venék. Nem magok jó cse-
lekedetinek; hanem a' Jesus Chri-
stus hit által reájok ruháztatott tö-
kéletes engedelmeségének tulaj-
donittyák bűnök bocsánatnyát, és
isten előtt való meg-igazulásokat.
Gyomórból meg-venek minden
balvá-

bálványozást: úgy-mint képe-
nek tisztelétit, szétnek mint köz-
ben járóknak segítségül való hívá-
sát, a' misébe a' szentelt kenyérnek
Isteni tisztellettél való imádását: és
egy szóval mind emberi fötül ta-
laltatott isteni tisztelétet. A' Chri-
stust vallyák és isméri az Anya-
szentegyháznak egyedül való fejé-
nek lenni. A' lelkeknek halál után
való állapottyok felől egy aránt
értenek. Mind ezekben egy álha-
tatos hitek és vallások vagyon a'
*Protestans*foknak. Meg-kell azt is
tudni, hogy azon egy hitnek cse-
lédi között, lehetnek némelly dol-
gok felől való külömböző villon-
gások, mellyek mind azon által a'
hitnek valóságos és állat szerént
való edgyeséget, fel nem bontyák.
De mit kötődnek velünk? Szállit-
csák-le először magok között, sok
dolgok felől való meg-békélhe-

tetlen

tetlen viszázkodásokat, az után
perellyenek velünk. Batrán mé-
rem mondani, hogy a' *Papista*.
Doctorok között több egyetne-
lenség vagyon, mint a' *Protestan-*
*sok*nak e' két fél felekezeti között.
Nem-is valami enczen-bencz do-
logrul vagyon penig az üstök vo-
nás közöttök; hanem ollyakrul
mellyeken vallásoknak farka fo-
rog: és a' mellyeket e' máj napig-
lan a' Pápa sem csilapéthatot-le
közöttök.

HARMADIK RESZ.

Mellyben a' következő Pat-
várkodások meg-Zaboláz-
tatnak.

ELŐSZÖR. *Azt mondom:*
Ha, valamit a' Római vallás el-
bísznek, és hirdetnek az Új
Tanítók, abban semmi sincs a'
B Szene

Szent Írásban. Azért csak szin és kép-mutato tettetés, hogy a Szent Írást mutogattyák az együgyű köfség-előtt. Ezt így bizonyítom.

Valami a Szent Írásban foglaltatik, azt a Catholicusok úgy hiszik és vallják, hogy ugyan a-tok-alá vetik, a ki leg-kisfebb czikkelyt meg-verne a Sz. Írásban. Ha azért Szent Írásbanta-áltatik a mit az Új Pradikátorok ellenünk tanitnak és vitatnak; egyéb nem kell hozzá, hanem, vegyük-elő a Szent Írást: mutassák-meg, Hol vagyon írva, hogy a boldog Szentekeket nem szabad kérnünk hogy érettünk imádkozzanak; hogy Purgatorium nincs; hogy a Hallottakért nem jó imádkozni; hogy csak két Sacramentom vagyon; hogy csak magán a Hit igazít? Ezekben egyet.

gyet, vagy mást akár-mit, azok-közzül mellyek vitatásban vannak, mutassanak-meg a Szent Írásban: és, ha csak egyet megmutatnak, a Szent Írással ellenzekő vallás-mellől mindgyárt elállunk. Mert, valamint hiszük, hogy Isten vagyon menyországban, úgy hiszük, hogy ördögi vallás az, valamely csak egy dologban a Sz. Írással ellenkezik.

Ha pedig azokban, a miket ellenünk tanitnak, semmit a Sz. Írásban nem találnak, mint-hogy Isten nem-is találhatnak: Tehát, csak emberi találmány, valamit a Romai hit-ellen, hintegetnek. Mert a Sz. Írás bőnjéből nem bizonyíthatván, magoktól gondolt magyarázattal, vagy okoskodással: és Consequentiaival bizonyítanak: és a köfségnek, Igazság-helyében, üres diót nyújtván, el-

hiteit, hogy az ő magyarázat-
tyok és tetteik Szent Irás. A-
zért, akár-mit mondgyanak a
Szent Atyák, és Conciliomok,
ha nem tetszik nekik, az mind
csak emberi vélekedes, és azok
mind emberek voltak s el-téve-
lyedhettek: de a magok tettei
mind Szent Irás; mert, ők látták
mit mond az Irás: és vak a ki azt
nem látja a mit ők mondanak.
Ez minden bizonyítások a Szent
Írásból, mert az Írásnak magok
fejéből gondolt magyarázatya-
val, úgy bizonyítanak, mint, ha
ez volna a Sz. Irás.

Bezzeg a mi dolgunk kül-
ben vágyon. Mert a Szent Irás-
nak oly magyarázatyaival bizo-
nyítunk, melyet nem mi gondol-
tunk, hanem ugyan azon úton,
és oly bizonyoson vettünk az Ec-
clesiátul, mely bizonyos uton,
meg-

meg-tanultuk, hogy ezek az
Apostoli Írások.

F E L E L E T.

I. Panaszolkodik; noha nem,
igazán Kalauz, lib. 14. De Purg.
Hamissan bännak velünk (ugy
mond) az Úta vesztet Tanétok,
mikor azt akarják, hogy Purga-
toriomot, ezen szóval mutassuk
a Szent Írásban. Légyen szabad
tromffot tromffal viszfizütni. Nem
igazán bännak velünk a Collegio-
mos Vitézek, midőn azt kíványák,
mutassuk-meg hol vágyon írva.
tudnillik azon szókkal, hogy a
boldog szenteket nem szabad kér-
nünk hogy érettünk imádkoz-
nak; hogy Purgatorium nincsen;
hogy csak két Sacramentom va-
gyon, &c. Nyilván való dolog,
hogy ázon szókkal és börtökkel a-

Ibid. p.
973.

Ezok fel nem találtnak. De hogy Kalauzzal szóllyak, vadnaka' Sz. Irásban olly világos jelenségek, mellyekből azoknak a dolgoknak, mellyeket mi tagadunk, Papistai allatása, nyilván való tévelygésnek lenni meg-mutattatik. Kivánnuk mi-is tőlők, vegyék elő a' Szent Irást, mutassák-meg hogy a' boldog Szenteket mint közben járókót szabad segítségül hívni; hogy Purgatorium legyen; hogy hét Sacramentumok legyenek; hogy a' Romai Pápa a' látható Anyaszentegyháznak feje; hogy a' Képeket szabad legyen tisztelni; hogy a' Misé igaz vér nélkül való áldozat legyen, &c. Ezekben bár csak egyet mutassanak, meg az Sz. Irásban, ottan fogjunk kezét, és álljunk ugyan azon egy vallásra. Itt azért illyen dandárt bocsathatunk ki a' Romai *Vitézek* ellen.

I. A meg-

1. A' meg-mondot dolgokot, avagy vallásoknak tikkelyinek tartják avagy nem: Ha annak tehat Szent Irás folyása szerént való dolgok azok. Mert a' mint Kalauz itt ez aránt igazán írja: *A' Vallásnak a' Szent Irással mindenekben egyenes lineán folyo tudománynak kell lenni.* De soha a' Szent Irásnak fuór mértékére nem mérsekkelhetik a' meg-emléttet dolgokot; hogy a' meg-hólt Szenteket imádjuk; hogy a' képeket magos helyre bidgyesztvén, tiszteljük; hogy azoknak az Ecclesiában áldozati jó illatokot tegyünk, a' mint Bellarminus Cardinal tanétya. 2. A' meg-mondot dolgok avagy a' keresztyéni hitre tartoznak, avagy nem: Ha arra, a' mint állátyatok, adgyatok Isteni tanubizonyságot rula. Mert a' mint itt ez aránt is helyyessen tanétya.

pag. 32.

De be-
at. Sact.
lib. 1.
cap. 132.

B 4

Erse-

Pag. 89 *Ersék Péter* Atyátok: *Nem emberi gondolaton, hanem az igaz Istennek mondásán fundáltatik, a' keresztyeni hit.* De ha szintén a' *Diogenes* mécsse lészen is nálatok, egy Isteni mondaft avagy tanubizonyságot, azoknak megmutatására nem találtok. 3. A megemléret dolgokat, avagy igaz hitet vallyátok, avagy nem: Ha azaz, mutassatok Isteni jelenést róla. Mert a' mint megemléret *Kalauztok* nem roszul tanétya; *hogy igaz keresztyéni hittel ragaszkodgyunk valamihhez meg kívánatik, hogy Isten jelentse meg azt az igazságot.* De sohol az Isten meg nem jelentette, hogy a' Mife igaz tulajdonképpen való áldozat legyen; hogy az Vr-Vacsoráját csak egy szín alatt kellefsék a' kösfégnék kiadni; hogy a' képeket magunk meg-hajtásával kellefsék tisztel-

Pag. ut
supra.

tisztelni, azoknak jó illatu füstöt kört tenni, egyik képtől a' másikhoz *Cseztakoban, Compostellába* vándorlani, &c. Ha ezekről Isteni jelenéseket mutathattok, tiétek légyén bátor a' győzelem.

II. De itt futtokba talám vizsgálónek a' *Vitezek*, és ezt mondgyák. A' megemléret dolgokat nem lehet ugyan a' Szent Irás bő-
tűjéből bizonyítani, de bizonyítjuk a' Szent Irásnak oly magyarázatyával, mellyet nem mi gondoltunk; hanem az Ecclesiustól vettünk. Hálá Istennek nem vagyunk olly fegyvertelenek, hogy efféle tompa nyilak ellen pársunk nem volna. 1. A' mit ellenünk mondotok, azt fordéton nyakarokban: Tehát, csak emberi találmány valamit ellenünk hitegettek, mert az Sz. Irásnak bőrtűjéből nem bizonyíthatyátok. 2. Ha az Irásnak

• börtüjéből nem bizonyéhatyátok
abbéli vallástokot, tehát a *Conse-*
*quenti*akhoz kell nyulnotok: De
azt ti nektek nem javállyá *Paz-*
mány. Apáturtok kinek a *Conse-*
*quenti*ak büdösék, és az öitelleti
szerént nem egyebek, hané *Idolo-*
latria Novatorum. 3. Ha az Ec-
clesiátul vött Szent Irás magyará-
zatyával bizonyétyátok dolgo-
kat: mutassatok Szent Irásbéli he-
lyet a meg- emletet dolgokrul:
mert minden Sz. Irás magyarázat-
nak bizonyos helyenek kell lenni.
4. Kérdeném, azt-is tölletek, az
Ecclesián, melytől a Szent Irás-
nak igaz meg- csallhatatlan ma-
gyarázattyát veszitek, kit értetek?
El- hittem, nem a nagyokból, ki-
csinyekből, férfiakból, aszszonyi
állatokból álló, hivatalos szentek-
nek feregét. Talám a Pápát ma-
gát? A sem lehet. Mert Péter
Cardi-

Cardinálnak tanubizonfsága sze- Pag. 649.
rént, nem kevesse a' *Catholicus*
Doctorok mérésen tanittyák, hogy
a' *Romai Pápa* magán, a' *közön-*
séges gyülekezet nélkül meg- esbe-
rik, és hamissat tanitbat. Hát a
Conciliomban lévő pülfes Püspö-
kök, Papi fejedelmekkel egygyt?
Azt sem látom. Mert Bellarminus
Cardinálnak tanu- vallása szerént,
sine dubio singuli Episcopi errare
possunt, & aliquando errant. Aztis
meg- tanulhattuk azon Cardinál
írásából: *Quamquam Pontifex*
sit supremus controversiarum ju-
dex, tamen non debet in contro-
versis fidei dijudicandis aut solo
suo iudicio fidere, aut expectare
divinam revelationem, sed eam,
adhibere diligentiam quantam,
res postulat; & ordinaria mediaz
& tum demum expectare assisten-
tiam Spiritus Sancti, & divinam
Lib. 2.
de Cō-
cil. c. 2.
De Cō-
lib. 1.

directionem. Tegyük fel ittmár, hogy a Pápa tudatlan és fesslet erköltsű gonoszember lévén; a' minéműek sokan közölők voltak, Bellarminusnak tanubizonysága szerént, el ne kövessék magánosan a' Sz. Irás magyarázálára tartozó rendes eszközöket: úgy mint a' Sz. Irásnak szorgalmatossággal való olvasását, arra tartozó Sz. nyelveknek tanulását, &c. Nem látom hogy ez ilyen pápa, ha szintén Conciliomot hirdetvén, ott helyhezteti székit is, igazán magyarázhassa a' Szent Irást, és a' hitről támadot villógásokat helyesen leszálléthassa. Mert a' mint szokták mondani, ha Bécsben hajtyák az ökröt is ugyan csak ökrök.

III. De talám megfelelerre Bellarminus: *Hu a' Pápa es minnyá an a' Conciliomban gyűjtöt Püspökök eretnekek volnának is,*

és csak

Præfat.
in l. de
Pontif.

és csak külső szinnel Catholicusok, mindazonáltal az olyan Conciliom az ő végezéseben nem vehetnek. O balgatag főtől, és megvesztet lelki ismérőtől származot mondas! Alitod é hogy ez ilyen vázoknak seregében jelen volna, a' minden igaságra vezérő Szent Lélek? Hiszem a' Christus az ő kegyelmes jelen létét ígérte az ő nevében öszve gyűlteknek: az Eretnekek pedig nem a' Christusnak; hanem az ördögnek és az Antichristusnak nevében gyűlnek öszve. Miképpen lehet tehát ezeknek végezések szent és igaz?

IV. Ne kötöddyenek azért mivelünk, hanem először igazétsákkal magok között a' dolgot, az után fogjanak bennünket perben, a' Sz. Irásnak magunk fejétől gondolt magyarázattya felől. Mi ugyan nem akarunk oly vakmerők lenni

B 7

azid-

Lib. 2.
de Cō-
cap. 9.

az idvefség dolgában, hogy akar-
mely te-mondádot el-hidgyünk:
hanem az Apostolnak tanátsa sze-
rént meg-probállyuk a' lelkeket:
és amaz nemes Beroabéliekkel
eggyütt, ha szintén Szent Pál prédi-
kállana-is, az Íráfok szerént meg-
examinálnók. Tetzik minékünk ite
ez aránt Pázmány Apátornak amaz
mondása. *Bizonyos dolog hogy*
minden keresztyén embernek iti-
letet kel tenni az igaz hitről. El-
lenben pedig, valóban bolond és
Achitophel tanáts a' Bellárminusé:

Lib. 4. *Si Papa erraret praeiungendo vi-*
de Pöt. *tia, vel prohibendo virtutes, tene-*
cap. 5. *retur Ecclesia credere, vitia esse*
bona, & virtutes malas, nisi vellet
contra conscientiam peccare.

V. Végezetre, mint ha minden
fegyverünkől ki-ráztanak volna
a' Collegiomas Vitézek, nagy tara-
tantarat fujnak, és magok felől il-
lyen

ilyen képpen szollanak: *Valami a'*
szent írásban foglaltatik, az: a'
Catholicusok úgy hiszik és vallják,
hogy ugyan atok alá vetik, a' ki
leg kisebb tizkelyt meg-verne a'
Szent Írásban. Jó a' dicsekedés,
csak legyen a' dolognak valósága
szerént. En pedig ellenkezőt látok
a' dologban. 1. Szent Írás szava:
Egy a' közben járó Isten közöt és
emberek közöt, az ember Christus
Jesus. Nem hiszik ezt a' Pápisták,
midőn magok és Istéközöt a' meg-
hólt szenteket közben járokká ál-
lattyák: Kik közül némellyek a'
Christussal egyenlők avag' fellyeb
valok-is. Mert a' mint Cassander
hires Pápista ember fel-jedzette,
eo ventum ut Christus etiam jam
in caelo regnans, matri subjicia-
tnr. Ugyan-is a' Bóldog Szűz ofz-
tozó tárfa az Istennek, a' mint ezt
ilyen szockal Gabriel Biel írásban
hatta.

1. Tim.
2. v. 5.

Con-
sul.
Art. 21.

Lect.
30. in
Can.
Missæ.

hatta. *Confugimus primò ad B. Virginem cœlorum reginam, cui rex regum Pater cœlestis dimidium sui regni dedit. Cum habeat iustitiam & misericordiam tamquam potiora regni sui bona, iustitiâ sibi retentâ, misericordiam Matri Virgini concessit.* 11. Sz Pál tanította, hogy a Christus egyszer áldoztatott meg, *Hebr. 7. 27. 10. v. 14.* A' Pápisták azt hiszik, hogy a *Misében* valóságos képpen minden nap meg-áldoztatik a Christus. 111. Az Irás mondgya, *Eph. 1. 22.* hogy a' Christust rőtte légyen Isten az Anyaszentegyháznak fejévé. A' Pápisták a' Romai Pápát is oda bidgyesztik, hogy két fejű *Monstrum* légyen az Ecclesia. 1v. Vrunk mondgya, *Matth. 26. v. 27.* *Igyatok ebből a' pohárból minnyájan.* A' Pápisták azt mondgyák, ne igyék a' kölség, hanem haj:

hajtsák-fel ő érettek-is a' Papok. v. Az Apostol tanértya, *Heb. 13. 4.* *Hogy a' házasságtiszteletes minden rendek közöt.* Az Apostoli Can. 5. Canonok közzül-is így szól egyik: *Episcopus aut Presbyter, aut Diaconus, uxorem suam ne ejiciat occasione religionis.* De a' mit Isten mindeneknek meg-enged, és szent szerzésével meg-szentel, meg-tiltyák a' Papoktól a' Pápisták. Sőt a' mint *Campegius Cardinal* hozzá szól, nagyobb vérek a' Papnak meg-házasodni; hogy nem mint egy néhány szájhát házánál tartani. Más *Credoban* volt *Æneas Sylvius*, az után második *Pius* Pápa, ki, a' mint felőle *Platina* bé-hozza, gyakorta szokta volt mondani: *Sacerdotibus magna ratione sublatas nuptias; majori restituendas videri.* v 1. Irja szent Pál, *Rom. 6. v. 23.* *Hogy az örök élet Istennek aján-*
déká

Sleid.
de statu
Relig.
p. 194.

In Vita
Pii 2.

elka. A' Papisták pedig a' jó cselekedeteknek érdemből akarják azt el-nyerni. **V I I.** Isten tilalmazza a' Tízparantsolatban, *Exod 20. v. 4. 5.* *Ne csinálj magadnac faragot képet, hogy tiszteljed azt.* A' Pápiisták pedig ezt megfordították, és azt tanították; hogy a' Christusnak, Szűz Máriának, és a' Szenteknek képeket, azon tisztelettel kel tisztelni, mellyel tiszteli valaki önnön magát a' Christust, Szűz Máriát, és a' Szenteket. Hal-lyuk erre *Aquinas Thamas* szavait: *Holot a' Christus Isteni tisztelettel tiszteltetik, következik, hogy az ő képét-is, Isteni tisztelettel kel imádni.* A' Christus keresztfájáról-is ugyan azont vallyá. *A' Christus keresztfáját, melyre feszítetett, mind a' ki-ábrázolásért, mind pedig hogy a' Christus tagjai azt meg-illeték, Isteni tisz-*

Thom.
Part. 3.
q. 25.
Art. 3.

Ibid.
Art. 4.

tisztelettel kel imádni, ugyan a- zonnal mellyel önnön magát a' Christust. Boldog Isten! mitsoda a' bálványozás ha nem ez? **V I I I.** Irás van rula szent Jánosnál, *1. Joh. 1. v. 7.* *A' Jésus Christusnak az Isten fiának vére tisztít meg min- ket minden bűneinkből.* A' Pápa ellenben, a' szenteknek vérét őszve timporálván a' Jésusnak vérevel, egyflastromot csinált a' kettőből, mellyet *Indulgentianak* hívnak: és a' kinek pénze vagon, az ő patikájában, vehet affélet, bűné- nek meg-orvoslására. Sok több ef- féle dolgokat találunk a' Pápista- ságban, mellyek a' Szent Irással szintén úgy ellenkeznek mint a' víz a' tűzzel. De ezekkel meg-elég- szem. Mert bizonyos, hogy, vala- mely Vallásban, nem több, hanem csak egy dolog, ellenkezik a' Szent Irással, az nem Istentől vagon.

Bellar.
de In-
dul. l. i.
Cap. 2.

Kalauz
pag. 99.
565.

NEGYPEDIK RESZ.

Melyben az ellenünk való hamis vádok meg-torkoltatnak.

MAS ODSZOR. Azt mondom: Hogy az Új Tudományok, sok dolgokban, igyenesen ellenkeznek a Szent Írással. Ezt egy néhány példával bizonyítom:

I. A Szent Írás parancsolja, hogy ne csak azt tartsuk, a mit írva olvasunk; hanem az 2. Thess 2. v. 15. eleven szóval előnkbe adatott Tráditiókat is oltalmazuk. Az Új Tanítók azt vitatják, hogy semmit nem kel be-venni, a mit írva nem olvasunk.

II. Szent Pál az Házaságot Sacramentomnak nevezi, Ephes. 5. v. 32. Az újítók nem hiszik, hogy Sacramentom legyen; hanem a Kereszttséget, és az UrzVacsorát

rát mondják Sacramentomnak, noha a Szent Írás sohse ezeket nem nevezi Sacramentomnak.

III. Szent Jakab írja, Jacobi 2. v. 24. 21. 14. hogy tselekedetből igazul ember, nem csak hitből. Az Újitók azt vitatják, hogy solá fide, eg yedül hit által igazulunk.

IV. Azt írja Sz. János, 1. Joh. 5. v. 3. hogy az Isten parantsolati nem nehezék. Az Újitók azt beszélik, hogy az Isten parantsolati el-viselhetetlenek.

V. Szent Péter írja, 2. Pet. 3. v. 14. hogy a Szent Írásban nehez értelmű dolgok vannak. Az Újitók azt mondják, hogy oly könnyű a Szent Írás értelmét megismérni, mely könnyű a fejért feketétől az édest keserűtől megválasztani.

VI. A Szent Írás nyilvánmond-

mondgya, hogy, mikor Isten embert meg-igazította, Joan. 1. v. 29. Actor. 3. v. 19. elvéstí, és le-
törli bűneit, Tollit. delet. Az
Új Tanítók az hiszik, hogy csak
bű-fedezi, és bennünk hadgya.

VII. Az Apostolok írják,
hogy ember nem vétkezik a jó
cselekedetben, 2. Petri 1. v. 10. 1.
Cor. 7. v. 28. Az Új Tanítók az
állattják, hogy embernek minden
cselekedete bűn.

VIII. A Szent Lélek, azt
mondattya Sz. Dáviddal, hogy ő
meg-tartotta az Isten parancsoz-
latit: Psal. 118. v. 168. Servavi
mandata tua. Szent János írja,
hogy a hűvek meg-tartják az Isten
törvényét, 1. Joan. 2. v. 5. Man-
data ejus custodimus. Es az Apo-
stoloknál így szól Christus, Joan. 17
v. 16. Sermonem tuum servave-
runt. Az Új Tanítók azt vitat-
tyák

tyák, hogy meg sem tartattya,
s meg sem tartja senki az Isten
parancsolatit.

IX. Christus azt mondgya hog
Matth. 16. v. 18. az ő tölle épít-
tetett Ecclesiát, az ördög meg nem
győzi. Az Új Tanítók azt be-
szélik, hogy a Christus Jegyese,
ördög kurvája volt, egy néhány
száz esztendő forgásában.

X. Világos szokkalt tanittya Sz.
Pál, hogy jó embernek Házaság
nélkül élni, és boldogab leszee a ki
így marad, 1. Cor. 7. v. 38. 40.
az Új Tanítók, az házassulást pa-
rancsolatnak tartják.

XI. Szent Pál azt tanittya,
hogy jó embernek húst nem enni.
Rom. 14. v. 21. és, hogy 1. Cor. 8.
v. 13. ha hús ételtől valaki meg-
botránkoznak, soha húst nem en-
nek. Az Új Tanítók kárhoztat-
nak minket, mikor húst nem eszünk
Sok

Sokrób efféle dolgokat találunk az Új Vallásokban, melyek a Sz. Irással ellenkeznek. De ezekkel meg-elég szem. Mert bizonyos, hogy, valamely Vallásban, nem rób, hanem csak egy dolog, ellenkezik a Sz. Irással, az nem Istentől vagyon, hanem ördögtől.

F E L E L E T.

I. Itt immár a Vitézek procátorokká lesznek, és igen vádolnak bennünket, hogy sok dolgokban, egyenesen ellenkezzünk az Szent Irással. De miképpen próbálják? Egy néhány Szent Irásbéli helyeket *allegat*nak, melyekből akarják doceálni ellenünk való vádgókor. Jó eleve azért *protestalunk*, ójjon Isten bennünket, hogy azokot a Szent Irásbéli helyeket mi tagadnók, hanem hogy a ti értelmetek

metek szerént vegyük, magunkat arra nem birhatjuk. Lássuk azért rendel a vádolásnak fejeit. I. A Traditiók felől való *allegatiót*, mint vegyük avagy ne vegyük-bé azokat, oda alábra hagyom. II. Szent Pál a házasságot. Eph. 5. 3 2. *Sacramentumnak* nem nevezi. Lássuk-meg az *Original* levelet, *Mysterium* vagyon ott. Ha penig minden *Mysteriomból Sacramentomot* csináltok, immár nem hét; hanem tizenhét *Sacramentomot* is lehet. Az egész *Evangeliumot*, így *Sacramentommá* csinálhattátok, mert Szent Pál *Mysteriumnak* nevezi. Itt azért a folya-
matot melyből íztok, tudnillik a *Vulgata Versiót*, a kútfőre kell vinni. *Dulcius ex ipso fonte bibuntur aqua.* III. Jóvá hadgyuk mi a Sz. Jakab tanétását: még-is alhat a kettő együtt; hogy *sola fide*
igazul-

igazullyunk-meg, és cselekedet-
ből-is meg-igazullyunk. *Sola fide,*
tanquam principio efficiendi justifi-
cationem. Operibus, tanquam
principio cognoscendi justificationē.
Vgyan-is, a mint a' fa gyümölcsé-
ből ísméretetik-meg jónak lenni,
igy az embernek-is hiti, és Isten e-
lőtt való meg-igazulása, a' jó cse-
lekedetekből tertzik-meg: a' mint
Jac. 2.
v. 18. maga Jakab Apostol ezt világosé-
rya. *Te néked hited vagyó énnékem*
cselekedetim vadnak mutatd-meg
nékem a' te hitedet. a' te cselekede-
tidből, és én-is meg-mutatom
néked az én cselekedetimből
1. Joh.
§. v. 3. *az én hitemet.* IV. Böcsüllettel
veszük a' Sz. János szavát, de abból
nem sötulhatyátok-ki a' mit akar-
tok: tudnillik hogy az ember a'
Mofes törvényét minden hiba nél-
kül be-tölthetne; sőt többet-is
annál. Pharisausi kerkedség ez.
Könnyek és nem nehézek az Isten-

nek

nek parancsolati, a' mi fejtünkben
a' Christusban, ki a' törvény alá
adván önnön magát, azt tökéle-
tesen az ő hiyeiért be-töltötte,
fel-szabadétván ökö't a' Törvény-
nek átka alól. Innét foly immár a' Gal. 3.
hitnek az az ereje, mellyel a' ke- v. 13.
resztvény ember a' törvényen, sőt
az egész világon triumfál. *Ez a' 1. Joh.*
mi győzedelmünk, tudnillik a' mi §. v. 4.
hitünk, melly e' világot meg-
győzte. V. Két kézzel veszük a'
Sz. Péter szavát. De nem az a' kér- 2. Pet.
dés közöttünk s' közöttetek, ha 3. v. 16.
vannak. é' némely néhez értelmű
dolgok az Sz. Írásban. Mi itt ez
aránt, az Apostollal tartjuk, és
meg-engedgyük, hogy mind a'
Sz. Pál Írásában, mind más Íráso-
ban találtnak némely néhez ér-
telmű dolgok. Haném ez a' vil-
longásának feje: hogy ha a' tellyes
Sz. Írás minden ő részeiben oly ho-

C 2

mályos

Vita-
ker. C6
trov. 1.
q. 4.

mályos és nehéz értelmű-é, hogy a' kölségre nézve, haszontalan és gyümölcstelen légyen annak olvasása? Mi tagadgyúk: és ez aránt *Pazmány* Cardinalnak im-ez szavait böcsüllettel be-veszük.

Kalauz.
P. 323.

A' Sz. Irás a' homályban tapogató szarándokságnak fényes lámpása. A' nagy *Bellarminus* Cardinal-is nem mond ennek ellene:

De Verbo Dei.
Lib. 1.
Cap. 2.

At sacris Scripturis, quæ Prophetis & Apostolicis literis continentur, nihil est notius, nihil certius. VI. Hogy Iste az ő hiveinek bönököt el ne venne, abban semmit nem kételkedünk. A' megigazulásban egészen el-veszi annak fulákját, az az, örök kárhozatra kötelező erejét. Innét mondgya az Apostol: *Semmi kárhoztatók nincsen azoknak kik a' Jéfus Christusban vadnak.* Imét; *kicsoda vadollya az Istennek valósz-*

ított?

*ított? Az Isten az a' ki meg-
igazét.* A' bűnnek mocska-is naponként fogydogál a' meg-szentelő kegyelem által: és az új ember napról napra ujjul, miglő végtére a' halál tavában vettetik a' bűn, és tellyesféggel meg-emésztetik. De könnyéb te néked, ellenünk parvarkodnod a' meg-igazulásnak tudománya felől, hogy nem mint magád felől azt el-hinned. Mert vallástoknak értelme szerént, senki ez életben rend szerént bizonyos nem lehet, az ő meg-igazétatása felől. Oh nyavalyás vallás! melyben az ember nem tudgya Isten fia-é vagy nem; irgalmas kegyelmef-é az Isten néki, vagy nem. Nem látom, micsoda bátorsága és vigasztalása leheffen ez ilyen embernek, midőn a' halálnak szomorú révére, és sarczoltató vájár jut. Ha több okod nem volna is

1. 33.

2. Cor.
4. v. 16.

1. Cor.
15. v.
55. 36.

Bellar.
de justif.
lib. 3.
cap. 3.
Concil.
Tridét.
Sess. 6.

kerefsztyén ember, csak ez egyére-
is: nem látom miért kapdosnál,
ezen a' lelkeket mindenkori ket-
ségbé tartó-Vallásó. VII. Ne fogj
ollyat reánk, melyben sem hirünk,
sem tanácsunk nincsen. Kicsoda
mondotta valaha közzülünk, az
embernek minden cselekedetét,
mindenestül fogva bűnnek lenni?
Tudom, Calvinus Jánost akarjá-
tok ebben a' bűzben keverni, de
magatok orrában tér-vizszi: mert
az ő irasából soha azt ki nem sotul-
hatjátok. Tudom, hogy im-ez
mondáfit gyakorta ragjátok: *Bona
fidelium opera nunquam tam pu-
ra esse ut placere sine venia que-
ant: Aliquibus semper maculis
asperfa esse, eò quòd nunquam
ex pleno perfectòq, illo Dei amore,
qui in lege exigitur fluant. Istmet:
Si in iudicium Dei vel prestantif-
simum opus, quod unquam fuerit*

De Ne-
cess. Re
for. Ec-
cles. p.
63.

In An-
tidot.
p. 330.

voca-

*vocetur, nemo aliquo reperietur
deformatum.* Ha nem tök az agyad
könyü a' külömbséget által-látni.
Más az embernek jó cselekedetét
bűnnek mondani: más bűnnek
nemimü mocskával meg-szep-
lősetetnek lenni: az Elsőt Cal-
vinus soha nem mondotta. A'
miképpen más az Aranyat sárnak,
más sárosnak mondani. Régen
Calvinus előtt ezent tanétotta a'
Nagy Gergely Papa, még penig
vastagab igékkel. *Sape ipsa justi-
tia nostra ad examen divine ju-
stitie deducta iniustitia est: &
sordet in districtione iudicis, quod
fulget in astimatione operantis.
Item: Ipsa nostra perfectio culpâ
non caret, nisi hanc severus ju-
dex in subtili lance examinis mi-
sericorditer penset.* VIII. Mi ugyan-
alacsonabban és alázatosában ér-
tünk magunk felől; hogy sem azt
mondanók amaz magában fel-su-

Lib. 5.
Moral.
Cap. 9.

Matth. 19. v. 20. *valkodott Iffiuval: Omnia hac a juventute servavi: quo adhuc deficior?* Ki azonban temérdek és tetemes Hypocrita volt, a mint az *eventus* meg-mutatta. A kik a Törvénynek tökéletes betöltésével ma dicsekednek, ennek nyomdokát követik. Soha bizony Dávid, kit példájul behoznak ezeknek pártokon nem volt. Nem fitogatta az ő törvényebeli igazságát; őt meg-alázván magát, egyik Sóltárában ilyenképpen könyörög. *Ne szálly Uram perben a te szolgáddal, mert egy igaz sem találtatik te előtted az elők között.* Nincsenek minékünk ártalmunkra, az elő-hozatott Sz. Írásbeli helyek, *Psal. 118. v. 168. 1. Joh. 2. v. 5. Joh. 17. v. 6.* A Dávid Sóltárának eredet szerint való börtüje ez: *iniqui facio aut feci.* Dávid sok jó dolgokat csele

cselekedett az Isten törvénye szerint; de hogy tökéletesen, minden hiba nélkül, és minden részeiben, az Isten törvényének eleget tölt volna, az innét nem következik: egy b-aránta fellyebb meg-mondott módon, miért könyörgött volna Istennek? A *Collegialis Procurator* Sz. Jánosból, *1. Joh. 2. 5.* roszszul *allega.*, ott afféle semmi nincser, hanem a harmadik versben vagyon valami a mit rebesget: *Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observamus.* Erre csak azt mondgyák a Scholák, *Conditionalis nihil ponit in esse.* Sz. Jánosnál, *szóll Vrunk az Evangeliumnak beszédéről, melyet Atya kebeléből alá-hozván, meg-jelentett az őválasztottinak, kiváltképpen Apostolinak: kik azt a drága tudományt bevették, és hűségesen mint Christusnak igaz* Cap. 17 v. 6.

Öveti meg-örizték; a' mint a' nyóczadik versből kitettzik. *Quia verba qua tradidisti mihi, tradidi eis: & ipsi receperunt.* Itt azért Ökör alatt borjút kerestek.

IX. Itt immár benneteket nyelvetekén marasztunk. Kicsoda írta s' mondotta valaha, közzülünk, hogy a' Christus Jesus jegyese ördög kurvájává lőtt volna? Adgyátok Vrást. Mi meg-vallyuk, soha a' Jesus Christusnak kö-szálon épített Anyaszentegyházán, tellyes hatalmat az ördög nem vehet: De aza' kérdés, ha a' Romai nagy Papot követő sereg, legyen-e az az Anyaszentegyház? *Da probandi!*

X. A' mi a' házasság dolgát illeti, mi azt olly közben vetet dolognak tartjuk lenni, mellyet Isten se nem tilt, se nem parancsol: hanem minden rendbéli embereknek meg-enged, és szabadságában, hagy

hagy. Csapd-meg azért a' szádod, ne fogd reánk, hogy mi a' hazafulást parancsolatnak tartanók. Mindazonáltal, a' kinél amaz ritka maga-meg-tartoztatásnak ajándéka nincsen, annak az Apostol tanácsát adgyuk: *Job meg-haza- 1. Cor. sulni, hogy nem mint égni.* Nem 7. v. 2. vélem, hogy a' Pápista Papok is, kiktől az házasságot meg-tiltyátok, minnyájan kappanok volnának. Bizony nem a' volt nyólczadik Innocentius Pápa, kiről illy emlékezetes verseket, hagyott Marullus Poëta.

*Octo nocens pueros genuit, totidemq; puellas
Hinc merito poterit dicere Roma Patrem.*

Második Pál Pápától sem vált volna el-felésege firfiutalanságáért, kinek szüzeségéről, Janus Pannonius így emlékezik.

*Pontificis Pauli testes ne Roma requiras?
Filia quam genuit fas docet esse maritum.*

*Sanctum non possum, Patrem te dicere possum
Cum video natam Paule secunde tuam.*

XI. Mi a' hus ételt, vagy nem-
ételt magában nem kárhoztatyuk.
Hané a' babonás né hus ételt, né
javallyuk: midőn az ember a' hus
ételtül való maga meg-tartozta-
tásat Isteni tiszteletnek részének
tartya; midőn annak némely idő-
ben való meg-ételét halálos bűn-
nek lenni gondollya: midőn an-
nak meg nem étetet Isten előtt,
érdemesnek lenni allatya. Mi a'
keresztyeni szabadsággal élvén,
az Apostolnak regulájához tartjuk

1. Tím. magunkot: *Mert az Istennek*
4. v. 4. *minden teremtet állatya jó: és*
5. *semmit meg nem kell vetni, ha*
haladással élnek azzal. Mere
meg-Szenteltetik az Istennek igé-
je által és könyörgés által. Nem
látom itt, hogy az Apostol a' Pén-
teki hus meg ételt, igen bánná. De
talám

talám nem jutot volt eszében hogy
meg tiltaná. Es így a' Collegialis
Procuratornak ellenünk való vád-
gyait, Isten kegyelméből füst-
ben hajránk.

EÖTÖDIK RESZ.

Melyben a' következő gazsá-
gok, serpenyőben vettetek.

Világ kezdetitől fogva, közel
Két-ezer öt-száz esztendő folyá-
sában, Szent Írás nélkül, Tra-
ditiókkal igaz gatta Isten az ő Ec-
clesiáját. Moyses lón első, a' ki
Írásban foglalá azt az Isten igé-
jet, melyet Traditióból vett vala
a' régi Atyáktul; a' mint Calvin.
ilyen szókkal írja: L. I. c. 8.
6. Moyses, quod de æterno Deo,
longâ temporum serie à Patribus
quasi per manus TRADITVM
acceperat, Israëli proposuit. Az

Uj Testamentomnak fel-állatása után, mivel az Apostoloknak nem az a parancsolta - vala Christus, hogy könyveket írjanak, hanem Marci 16. v. 15. Matth. 28. v. 19. Hogy predikállyanak, sok ideig Irás-nélkül éppitterett az Ecclesia: úgy hogy Irenæus idejében-is, Keresztyén nemzetségek voltak, melyekre a Szent Irás nem terjedett vala, hanem azzal voltak erőssék, hogy, Iren. lib. 3. cap. 4. Veterem Traditionem diligenter custodiebant, a régi Traditiót szorgalmasan őltalmazták.

Ebből két dolog következik:
I. Hogy, a mit Isten meg-jelentett, ha szinte Irásban nem foglaltatik-is, úgy kell binni, mint ha írva volna, mivel az Isten szavának, nem a réntátul vagy papiroستól vagyon ereje, hanem csak tulajdon, attúl, hogy Isten

mon-

mondotta. Azért a Christus sa-
vának, és a Sz. Pál ranításának,
minek előtte irásba foglaltatná-
nak, szinte annyi méltosága volt,
mint minek-uranna meg-iratta-
nak. Mert a világi Fejedelmek-
is, akar írva s akár szóval pa-
rancsollyanak valamit, egyenlő
engedelmességet kívánnak. Azért
valamely tudományról, ugyan-
azon bizonyos úton és módon tud-
hatjuk, hogy az Apostoloktól
származott mellyen az ő irásokat
meg-ismérjük; azt a tudományt
olly bizonyoson tartozunk binni,
bár irásban ne legyen-is, mely bi-
zonyoson hiszük a mit Sz. Irás-
ban olvasunk. II. Következik;
hogy, a mint régen, az Istennek
bölcs gond-viselő vezérleése, Irás-
nélkül meg-tartotta választotti-
ban az igaz tudományt: szinte
úgy, világ végéig meg-tarthat-
ta

tya fogathozás nélkül, ha valamit Írás nélkül akar hivei eleibe adni; mint a' Credot, és Evangeliumi könyvek lajstromát ez ideig meg-tartotta.

A' Kérdés azért abban van: gyon: Ha most, minék-utánna a' Biblia írva adatott, fel-találunk-e mindent, valamit binnünk kell, az Isten könyvében; úgy hogy, a' mi ott írva nincsen, azt ne kelljen binni?

Az Ellenkezők azt tanítták, hogy csak azt kell binnünk a' mit a Sz. Írásban találunk. Ezt írja Calvinus lib. 1. c. 14. n. 4. 11. 3. c. 17. n. 8. cap. 21. n. 2. & Lib. 4. c. 8. n. 8. c. 10. n. 30. &c. Mi pedig.

ELŐSZÖR. Azt mondjuk: Hogy, valami üdvösségünkre szükséges, azt a' Szent Írásból meg-tanúlhattuk. Mert, jól lehet

het minden hiendő dolog, tulajdon neme és nevezete szerint, vagy, a' mint a' Deákok szólnak, explicitè, expressè, in specie, Írásban nem találhatunk; de azért, némely közönséges tanítások és parancsolatok erejében, be-takarva, implicitè, minden hiendő dolgokra meg-tanít a' Szent Írás. Először: Mert bizonyos Tanítót mutat, úgy mint az Ecclesiát, és annak engedelmeszségére kötelez, affecurálván, bátorságossá tévén, hogy ezt Matth. 18. v. 16. Az ördög meg nem tántorította, meg nem ejti. Mi-képpen tehát igazán mondhattuk, hogy az Atya Isten parancsolta, valamit Christus parancsolt, mivel azt badta, hogy Christust hal-balgassuk, Matth. 17. v. 5. Ipsum audite: úgy mondhattuk, hogy a' Sz. Írás parancsolta, valamit az Ec-

az Ecclesia hagyott, mivel a Sz. Irás, Pogánynak itili a ki nem enged az Anyaszentegyháznak. Másodszor: Mert a Sz. Irás parancsolja, hogy 2. Thess. 2. v. 19. Az Irás-nélkül hirdetett Traditiókat meg-tartsuk. Tehát ezzel is utat mutat, honnan kelljen vennünk, a mit nyilván ki-írva nem olvastunk. Így azért, a Sz. Irás meg-tanít minden szükséges tudományra, és e szerint szólottak a Sz. Atyák, midőn azt mondták, hogy a mi szükséges üdvösségünkre, azt a Sz. Irásban fel-talállyuk. Malè ergo his Patribus probant Novatores suam imaginationem.

MÁSODSZOR. Azt mondjuk: hogy sok dolgokat tartozunk hinni, melyekről a Sz. Irás nem vezet szerint nem emlekezik. Bizonyítom ezt.

ELŐ-

ELŐSZÖR. Sz. Irásból: Mert Sz. Pál parancsolja, hogy, akár szóval adott Traditio, s akár Irás legyen, meg-tartsuk a mit tanultunk: 2. Thess. 2. 14. State, tene-te Traditiones quas didicistis, five per sermonem, five per epistolam nostram. Tehát, Sz. Pál idejében né volt igaz, hogy írás nélkül nem kel semmit hinni: Tehát, a ki többet hiszen Sz. Pálnak, hogy sem az Új Tanitóknak, nem csak az írást, hanem a szóval adott Traditiókat is követi s bocsúlli és el-kerüli az Új Tanitókat, mivel ugyan azon helyen, azt parancsolja Sz. Pál, hogy távuljadjunk azoktól, a kik efféle Traditiókat nem követnek: 2. Thess. 3. v. 5. Subtrahite vos ab omni fratre, ambulante non secundum Traditionem, quam acceperunt a nobis. A Corintusbeli ceket diisiri

Szent

Sz. Pál. 1. Cor. 11. v. 2. hogy az ő róle vett Traditiokat követik, mely traditiokat írás nélkül vettek vala, mivel az Első levél előtt, nem adott Szent Pál semmi tudományt írva a Corintusbélieknek.

MASODSZOR. Bizonyítom ezt nyilván valopéldákkal: Mert sok dolgokat tartozunk binni, és hiszünk az Ujitók-is, melyek nevezet szerént a Szent Írásban nem találhatunk. I. A Szent Írás könyvei, és ezeknek igaz bötnei melyek legyenek, különben nem tudhatjuk, hanem csak az Anyaszentegyház Traditójából, a mint ez előt meg-bizonyítók. Azonképpen, mellyik legyen a Sz. Írás savainak igaz értelme, ki nem írja a Szent Írás (noha, az igaz értelemben áll a Szent Írás tanításának igazsága) hanem az Anyaszentegyház Traditója által kell ennek

ennek végére mennünk. A Híszke egy Isten-is írás nélkül, traditioval terjesztették az Apostolok a Keresztýenségre. II. Az a Szombatot, melyet a Sidók illenek, Tíz parancsolatnyában hatta Isten hogy meg-illyük. Es jollehet egyéb részzeit a Tíz parancsolatnak helyén hadgya a Keresztýenség, de erről azt hiszi (és Calvinus sem tagadgya,) hogy ezt Christus el-változtatta: Calvin. libr. 2. c. 8. n. 28. In Christi adventu, cum reliquis figuris abolicum (Sabbatum) verè dicitur, noha az egész Szent Írásban nincs emlekezet arról, hogy Christus a Szombat helyebe, a Vasárnapot parancsolta illeni: hanem ezt, csak az Anyaszentegyház Traditójából tudgyuk. Ha azért a nyilván való Tíz parancsolat ellen, az Ecclesia Traditóját helye

lyén hadgyák az Újitók; mit e-
nyelegnek egyéb, és talám kisebb
dolgokon? III. Az Apostolok,
Aktor. 15. v. 20. 29. 41. cap. 21.
v. 25. cap. 16. v. 4. Szent Lélek
tanításából végezzék, és, mint sik-
séges dolgot, nem egyszer kétszer
parancsolák, hogy vérest és fojtot-
tat ne egyenek a hivek. Ez a pa-
rancsolat hogy fel-szabadítottat
szóltat nem olvassuk a Sz. Írásban;
hanem, az Anyaszentegyház
Traditiojából tudjuk, hogy im-
már nem kötelez, mert csak bi-
zonyos időre szolgált, melyben a
Sídók meg-térésére almaros volt.
Ha azért az Apostoloknak nyil-
ván való parancsolattya-ellen,
az Ecclesianak Traditioját köve-
zik az Újitók, és meg-észik az
vérest és fojtottat: miért nem kö-
vetik ugyan ezen Traditior azok-
ban, melyek illy világos parancso-
lattal

lattal nem ellenkeznek? IV. A'
Szent Írásban nem olvassuk, mi-
csoda a Sacramentum? hány Sa-
crametum vagyon? Melyek a'
Sacramentumok? Arról sem ta-
lálunk Írást, hogy egy Szentnél töb-
ször nem szabad Keresztreletetni,
mint szabad az Ur - Vacsoráját
gyakorlani: hogy az Új Testamen-
tomban egy feleségnél többet nem
szabad venni, mint szabad vőle
a Patriarchák idejében. Ezeket,
és több efféle derék dolgokat, Tra-
ditióból vesszünk minnyáján.

HARMADSZOR. Bizonyi-
tomezen igazságot Szent Atyák-
kal. Szent Agoston, az Anya-
szentegyház Traditiojából erősíti,
hogy Húsvétet, Aldozót, Pün-
kösödöt meg-kell illelni, és így fejezi-
bé: Aug. Epist. 118. cap. 1. Illa,
quæ non scripta, sed tradita custo-
dimus, quæ quidem toto orbe ter-
rarum

rarum observantur, dantur intelligi, ut ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima autoritas, statuta. Sicuti, quod Domini Passio, & Resurrectio, & Ascensio in cœlum, & adventus Spiritus Sancti, anniverfaria solemnitate celebratur. Ibid. cap. 5. Quod tota per orbem frequentatur Ecclesia, quin hoc ita faciendum sit, disputare; insolentissimæ insanix est. Arany-száj Szent János írja, Chrysost. 2. Thessal. 2. homil. 4. hogy annyi hitelt kell adni az Angyal-szentegyház Traditioinak, mennyit a Szent Írásnak. És így végezi mondását: Traditio est, nihil queramus amplius. Sz. Basilius írja, Basilius, de Spiritu S. cap. 27. hogy, a ki meg-ve-ti a Traditio-kat, az Evangeliumot is semmiz-nek-rája, noha nem tetteri. Tertullianus, Traditio-bul bizonyítja, Tertul.

Tertull. de Corona milit. cap. 3. hogy a Halottakért áldozatot kell szolgálatni; és hogy minden cselekedetünket szent Kereszt jegyével kell kezdenünk.

Ennyi sok nyilvánvaló Jelen-segként meg-győzve az Ujítók sokszor jóva hadgyák a Traditio-kat Calvinus-tul hallók, hogy az igaz Tudomány, Mózesig, Traditio-val tartatott-meg; és hogy nem-külömben, hanem Traditio-bul tudgyuk, melyek az Apostolok és Evangelisták írási. Végezetre, Calv. lib. 4. cap. 10. n. 30 Divina traditionak, Isteni traditionak mondgya, hogy a Hívek gyülekezetiben, térdén álván kell imádkozni noha most ezzel nem fás-rasztgyák térdeket Calvinisták.

F E L E L E T.

I. Csak hijában vesztegette

D

centá-

réntáját, pennáját, papirofsát a'
Collegium, Könyvének Második
 Részének elein. Mert a' mint Kalauz
 kinek tollait s füvegek megé sze-
 geszték a' szentelt Vitézek, meg-
 vallyá: *Nincs abbanközben ve-
 tés, hogy, miképpen az Isten világ
 kezdetitől fogva Moysésig, az az
 róbbig két ezer esztendőnél, Irás
 nélkül, kézről kézre adott tudo-
 mány-által, vezérlette s tanito-
 ta hiveit: azonképpen Irás-nél-
 kül, csak Traditio, és egy ember-
 ről másra szállott eleven tanítás-
 által, valami szükség idvőssé-
 günkre, azt mind véghez vihette
 volna. Melly dologban semmi
 gáncsol nem találhat, valaki tud-
 gyá az Isteni erőnek és bölcseségé-
 nek mélységét. Mi is jóvá hadgyuk
 mid ezeket: nem-is véllyük hogy
 a' Jehovának karja mostan rövideb
 volna, és az ő bölcseségének élel-
 sége*

sége meg=tompult volna. Hanem
 ez a' dolognak kérdője, és a' két fél
 között lévő villongásnak bökkenő-
 je: Mostan immár, minek-utánna
 azokat a' dolgokat, mellyeket haj-
 dan Moyses, a' Proféták, Aposto-
 lok és Evangelisták eleven szóval
 tantottanak, Isten irásban vétette,
 tartotté fenn azok kívül oly dolgo-
 kat, mellyeket a' meg-irattatott
 dolgokkal *pari pietatis affectu*
 minden keresztyén embernek kel-
 lelsék hinni és bé-venni, és a' mel-
 lyeknek hitele, meg-tartása nem
 kevesbé szükséges az idvősségre,
 tartozó dolgokra, mint a' Szent
 Bibliában meg-irattatott dolgok.
 Mi itt a' tagadó felét fogjuk, és
 Calvinussal egygyütt alhatatosan
 azt vallyuk: hogy az Isten az ő tel-
 lyes szent akarattyát, az ő Isteni
 szolgálattyanak minden részeit, és
 a' mi szükséges volt az Idvősségre,

Sic 1a
 quitu
 Conc
 Tride
 Sess. 4

Lib. 4
 c. 10.
 n. 30.

az Őszent igéjében hivségeffen befoglalta, és értelmessen ki-magyarázta; úgy hogy Isteni meg-tsalhatatlan hittel, azon kívül nem szükséges többet hinni, nem is kötelezhet senki reá bennünket. Ez a mi kerekded válaszf-tételünk.

II. De hogy az ellenünk patvarkodóknak minden útok el-rekesztésék, e' következendő dolgokat szükséges képpen meg kell jegyezünk. 1. Midőn a' Sz. Írásnak egyedül való elegséges-volat, állyatjuk az idvességre szükséges-képpen tartozó dolgokban, azzal nem azt akarjuk, mint ha azok az Articulusok szórul szóra, ígérul igére, bőrtürül bőrtüre, fell volnának irva s' jegyezve az Szent Írásban, és csak azokat kellene hinni, mellyeket azon szókkal és bőrtükkel ott meg-mutathatunk. Mert a' mint Kalauz fell jegyzette, az

Arianu-

Arianusok szokása volt az, kik nem akarták hinni az Szent Haromságot, hanem ha az Írásban meg-mutatná nekik ezeket a' szót; *Trinitas, Persona, Homousios, &c* Valóban az Arianusok modgyára, bánnak velünk-is a' meg-*Avult* Atyafiak, kik második s' harmadik Szájok tátásában, erre fokadnak: *Hi: Ha az Biblián kívül semmit.* Isteni hittel nem kell hinni, nyissuk fel az Szent Írást; mutassátok meg, Hol vagyon meg-irva hogy csak két Sacramentom vagyon; hogy csak magán a' hit igazét; hogy a' Romai Pápa Antichristus legyen &c. De jo feleletet hagyot erre mi nekünk önnön-maga Kalauz. Noha ezeket a' Bibliából, szórul szóra, azon *terminu-* *sokban* meg nem mutathatjuk, vadnak mindazonáltal az Sz. Írásban olly világos jelenségek, mel-

Ibid.

lyek nyilván meg-mutatyák; hogy nincs több tulajdon-képpen való Sacramentum a' ketőnél; hogy csak a' hit igazét-meg; hogy a' *Purgatorium* emberi talál-mány &c. Innét meg-tetzi mely álnokul tegye-fel ellenünk *Kalauz Péter* a' kérdéinek fejt, ilyen formában: *A' kérdés csak abban vagyon, hogy ha a' Bibliában, az Óv és Új Testamentom könyveiben, nyilván, világosson, tulajdon neme, és nevezete szerént, mindenek irva találtatnak-e, valamelyeket hinnünk kell, és az Isteni szolálatban cselekednünk, &c.* Mellyre ilyen *Archipodialis*; vagy inkább *Archiepiscopalis* feleletet téstén: *Kö-zönségesen* (ugy-mond) a' *Visz-szálkodok* azt vitattyák, hogy nem kel semmit Isten szavának és tanításának hinni és tartani, vala-mit,

mit, a' *Bibliában irva nem találunk*. Meg-bocsásson *Erfek Vram*, nem szavunkat szollya. Soha sem *Calvinus*, sem mi ő utánna nem tanétottuk, hogy ne kellyen sem-mit Isten szavának és tanításának hinni és tartani, valamit a' *Bibliában* azon igékkel, tulajdon nemek és nevezetek szerént irva nem találunk. A' *Calvinus* mondásiból *Utrist* penig, mellyeket az *Erfek allegor* *pra*, nem könnyeb azt ki-hozni, mint a' baktul tejet fejni. II. Azt is jegyzésben kel venni: Midőn az Szent Irásnak tökéletes elégségét állattynk a' *Traditiok* ellen, külömböztetéssel szollunk a' dologhoz *ELŐSZÖR*. Lehetnek olyan *Traditiok*, mellyek a' Szent Irás mellé azért adattattanak, hogy a' Sz. Irásban mint csak rész szerént való *Canonban* nem, lévő hitnek.

ágazatit előnkben adgyák. Illyen *Traditiót* mi csak egygyet sem ismerünk: Mert álhataratoflon hiszünk, hogy a' Szent Irás elégséges képpen magában foglallya mind azokat, valamellyek a' hitre és a' jó erkölcsre, egy általlýában szükfégeselek. Illyen *Traditio* a' Purgatorium, Szanteknek segítségül való hívása, képeknek tiszteleti, az Vr-Vacsorájának egy szín alatt való ki-adása. MAS ODSZOR, lehetnek olly *Traditiók*, mellyek az Isteni tiszteletben lévő külső szertartást nézik: annak idejét, helyét, rendit és modgyát. Ez illyekneknek mi lábat nem vetünk, csak a' következendő *Conditio*k tartás-Perkínf sanak-meg. 1. Azok a' szer-tartások ne legyenek játékosok, alakosok, tréfasok, külső pompára, nézészre, inkább rendeltettek, hogy sem mint az igaz ahétatóságnak fel-

fel-indétására. 2. Ne vétessenek Calv. lib. 4. cap. 10. a' hiveknek nyakokban Isteni tiszteletnek része gyanánt. 3. Legyenek minden babonaságtul üressék, érdemét valaki affélekben ne helyhez tessén. 4. Hogy azoknak sokaságával, az Isteni tiszteletnek tiszta együgyűsege, el ne nyomartassék és homályosságban ne hozartassék. Mivel ezek a' *Conditio*k, a' Pápistai szertartásokban fel nem találtatnak, mi azokat mint haszontalan üres diokat, meg-vet-tyük. HARMADSZOR, vadenak némely *historica* meg-lőtt dolgokrol való *Traditiók*, mellyek noha az Irásban nincsenek, mindazonáltal hitelt adhatunk nekik; avagy csak emberi hittel: úgy-mint, hogy a' boldog Szűznek több gyermeke a' Christusnál nem volt; hogy Szent Péternek és Pálnak Romábá vörték fejeket, &c.

NEGYESZER. Ide valo az-is
hogy a Mostoha Atyafiak, sok dol-
gokat számlálnak, az Szent Írástul
meg-külömböztetet *Traditiok*
közé, mellyek mindazonáltal nem
Traditiok; hanem a Szent Írásban
fel-találhatandó, és abból világo-
son ki-hozathatandó dolgok: ugy-
mint *Trinitas, Padobaptismus,*
Symbolum Apostolicum, Dies Do-
minicus, Certus Sacramentorum
numerus, &c. Mellyek noha for-
maliter & Nominaliter, nemek s
nevezetek szerént az Írásban nin-
csenek; ott vadnak mindazonál-
tal *fundamentaliter & realiter*,
a mint a *Conclusio* szokot lenni a
két első *Propositio*kban. VEGE-
ZETRE. A *Traditionak termi-*
nusa, olly közben vettetet szó,
melly mondatik nem csak azele-
ven szoval ki adattatot tudomány-
rul; mint *Luc. 1. 2. Sicut tradi-*
derunt

derunt nobis qui ab initio ipsi vi-
derunt: Hanem az ollyanrul-is a
mely írásban vagyon; mint, *Act. 6.*
v. 14. Audivimus eum cum dice-
ret, Jesum istum Nazarenum,
destructurum hunc locum, & mu-
taturum ritus, quos tradidit no-
bis Moses. Bizony dolog, hogy a
Moses *ceremoniai* írásban volta-
nak, még-is *Traditionak* nevezet-
nek. Így immár ezeket az öt rend-
beli meg-külömböztetésekét dan-
dárul elő bocsátván, könnyű lesz
le-nyakazni a *Traditiok* mellett
harczoló Vitézeket.

III. Mindeneknek előtte Szent
Írással akarják allatni dolgokat.
Mert Sz. Pál commendállyá és pa-
rancsollyá a Theffalonica-beliék-
nek, hogy meg-tarcsáka *Traditio-*
kat, 2. Theff. 2. v. 15. *Fratres re-*
tinete traditiones. De mi-tőlünk
ez a valasz. 1. *A genere ad speci-*

em, a' Scholában tilalmas *argumentalni*: Az Apostol némelly *Traditiokat* commendál, azért a Pápistai *Traditiokat*: Probáll ák meg elsőben, hogy az Apostol ok kohából költ az ő *Traditiojok*. Mert hogy akar-mi álom-hivelyezést, Apostoli nevezetnek köntőfeben öltöztetvén, reánk toszának, arra nem mehetünk. z. A' meg-emléter helyen a' *Traditio*, vétette-tik *pro doctrina tradita*, mellyet az Apostol modgyaira nézve ilyen igékkel meg-külömböztet; *sive per sermonem, sive per epistolam*. Mivel azon dolgot külömb időkben, tanéthatot nékiek mind élő nyelvel, mind pedig írással: nálók lévén élő szoval, távoly létében írással. Itt azért a' *Traditio*, nem vettetik ellenében az Isten megírot beszédének. Es kívánnjuk tőletek meg-probáltatni, az Apostolt

a' Tra-

a' *Traditionak* nevezeti alat olly dolgot érteni, mely a' Sz. Írásnak sem börtőjében, sem velejében sohol fel nem-találthatatik. Azt-is tudgyuk, hogy az Apostol dicséretesen emlekezik a' Corintusiak felől, kik az ő tőle adatot tudománt meg-tartották. De ugyan csak az elébbeni utra igazétunk: próbállyatok-meg, hogy azok a' dolgok, sohol nintsenek az Sz. Írásban bé foglalva. En pedig azt mondom, hogy avagy csak ezen *Capituban* fel-talállyuk azokat a' *Traditiokat*, a' holot a' könyrögésnek, és az Vr-Vacsorájának, ki-szolgáltatásának módgyáru, némely szertartásfokot ad a' Corintusiak eleiben. Es a' mely dolgokat annak-előtte élő nyelvel tanéttor vala nékiek, ugyan azonokat nem restelli immár írásban-is hagyni nálók. A' mint azon Apostol cselekedet a'

I. Cor.
II. v. 2.

D 7

Phi-

Philippis városbéliekkel: Továbbá atyámfiai, örülljetelek az Urban. Ugyan azokat irni (mellyeket tudni-illik nálatok tanérottam) nektek én nem restellem, zinektek pedig bátorságos.

I V. Sz. Irással nem birván, a dolgot, példakkal akarják támogatni, a *Traditiok*nak dülöfélben indult falait. De itt sem nyeretefek. Mert, olly dolgokat hoznak, bé példájul, mellyek nem Szent. Irástul meg-külömböztetett *Traditiok*, hanem ollyak, mellyek ha nemek nevezetek szerént nem is, és azon rendel; fel-találtatnak mind-azon-által az Irásban, a dolgnak valósága szerént. A' minémű; I. Az Apostoli *Credo*, mellynek minden *Articulus*sit, készek vagyuk a Sz. Irásból meg-mutatni. II. Az Szombatnak Vasárnapra való változtatása; mely az Apostoli

Eccle-

Ecclesiáknak írásbá hagyatott *praxi*sokból, Istemi végezésnek lenni meg-tetszik, ha szinten világos *parantsolatot* nem olvasunk is felőle. Vgyan-is a' mint helyessen tanétya *Bellarminus: Nos per jus divinum non intelligere preceptum Dei proprie dictum*, (videlicet, semper.) *quod extet expressè in sacris literis; sed quod ab exemplis, vel testimoniis Testamenti Veteris; vel noviper quandam similitudinē deduci possit.* III. A' vérnek és a' fojtor állatnak meg-étele, a' mint maga a' *Collegium*, meg-vallya, csak bizonyos időre szolgált, melybē a' *Sidók* meg-térésére alkalmas volt: nem csuda azért hogy annak utánna mulásbá ment. IV. Hogy csak két *Sacramentumok* legyenek, a' *Kereszttség* és az *Úr-Vacsorája*, az Sz. Irásnak világos jelenségéből, meg-tetszik.

Mert

De Cle
ric. I. r.
c. 28.

Mert a' *Sacramentom*nak helyel helyel az Irásban le = tétetet *requisitiomi*, csak a' kettőre alkalmaztathatnak. V. Hogy kétszer, azon egy személyt, ne kellelsék meg-keresztelni, *Traditio* nélkül is könyű meg-probálni, mert az Irásban rula sem parancsolatunk, sem példánk nincsen. Ellenben, hogy az Ur-Vacsorájával gyakortab élünk, arra mind példánk vagyó, mind paransolatunk.

Act. 2. Valamenyisz *ez szitek ezt a' kenyeret az Urnak halálat emögéscétek*; a' holot az igécske *Quoties*, többszöri *Actust* jelent. VI. Hogy az Ov Testamentombéli embereknek több felesége volt, Istennek neminémű engedelmeből volt, azoknak az embereknek szíveknek keménységehez képest. De megtanétot minket arra Vrunk, hogy eleitül-fogya nem volt ugy: és

víz-

Act. 2.
v. 46.

I. Cor.
II. v.
26.

víz-sza vütt az Istennek régi rendelésére; melly szerént, egy férfiát, és egy afzonyi allatot ador-volt. Isten őszve, hogy ketten lennének egy teste. VII. A' mi a' Bibliában levő Sz. Könyveknek Isteni miltóságát nézni, félre-tévén minden *Traditié*ket, próbályuk azokkal a' Sz. Irásból vétettetet tiz derék bizonyosságokkal, mellyekkel ön-nön maga Kalauz erősféti, a' keresztényeni Hitnek igazságát. Sőt ha az *Ecclesia* a' napban öltöznék-is, és az ő *Traditió*inak minden sugárit ki-terjesztené-is, azok magokban, a' lelki-isméretet, elegendendő-képpen még nem győzhitnék, az Sz. Léleknék belső hajtogatása nélkül. Mert ugyan-is erőtelen Kalauz minden bizonyág, ha a' Sz. Lélek meg nem nyitja szívünket: *Admonere possumus, sed si non fit intus qui doceat, inanis fit strepitus*.

Matth. 19. v. 4. 5.
Lib. 2. per totum.
p. 80.
August. Tract. 3. in r. Joh.

*pitus noster. Cathedram in Caelo
habet, qui corda docet.*

V. El-fáradvan az Atyafiak, a'
Traditiók tamogatásában, a' Ré-
gi Atyákhoz folyamodnak végre
segetség kérti: de azok-is üressen
botsátyák őket. I. Szent Agoston,
szóll afféle *Traditiókrul*, mellyek
az Isteni szolgálatban lévő külső
szer-tartást nézik, a' mellyeknek
mi lábót nem vetünk a' felyül meg-
mondot *Conditio*k szerént. Mert
jóva hadgyuk Kalauzzal együtt,
P. 384. hogy az *Ecclesia* az Isteni szolgálat
ban, és tisztességes szer-tartás-
ban módot szabhat, az időnek
helynek, és álkolmatosságnak mód-
gya szerént. A' mint ezt az emle-
kezetes Perkinsus Doctor, majd
ezen szókkal tanétya: *Docemus
insuper Ecclesiam Dei habere po-
testatem constituendi ac prescri-
bendi constitutiones, modum ac
regulas,*

Cath.
Ref.
Cont.
VII.
Concl.
3.

*regulas, qua concernant tempus
Cultui divino destinatum: item
ordinem & decorum, quod in illis
debet observari. A' minemü Con-
stitutio, mindeneftül fogva nem,
emberi és Sz. Irás kivül való, mel-
lyet akar kinek szabad légyen vagy
meg-vetni vagy el-mulatni; ha-
nem ugy emberi, hogy egyszer-
s' mind Isteni rendelés is légyen.
Isteni anyiban, a' menyiben egy-
tziykkelye annak jó-szerrel való-
ságnak, melynek szorgalmatos
meg-tartása minékünk az Apostol-
tul commendáltatik: emberi pe-
nig anyiban, a' menyiben kivály-
képpen azt rendeli, a' mi közön-
séggel jelentet az Apostoltul, de
tellyességgel ki nem nyomattatot,
és világossón ki nem mondator.
II. Balás Doctor sem tehet min-
ket itt ez aránt némakká és balga-
tajokká. ELSŐBEN. Azt mon-
gyuk*

Calvin.
lib. 4.
c. 10.
n. 30.

gyuk Kalauzzal: *A' régiek mondásában nem azt veszük-be, a mit egy valaki maga tulajdon értelméből irt: hanem; a mit közönségesé az Anyasemegyháznak társaságából vötte nek, és alhatatossan*

P. 114. *tanétottak, azon meg-allunk; tudván hogy afféle tanétasokot, csak dákkel, vér-bullással, &c. És egyéb számlálhatatlan jelenségekkel meg-erősítet az Ur Isten. Próbalyák-meg azért azok kik Sz. Balással minket ijjegetnek, hogy azt az értelmet az Apostolok társaságából vötte legyen. MASODSZOR. A' tudós Erasmusmal egygüt, kételkedhetünk fölöle, ha Balás Doctornak, igaz tulajdon-magafszavailégyenek-é azok, mellyek a' Traditióknak oltalmazására allegaltatnak; Mert tudó dolog az hogy a' Régi Atyák ala, sok fajzatokot törttenek, mellyeket ők*

Præfat.
in Ver-
sion.
Basilii.

nem

nem szültenek. HARMADSZOR. Az-is tudó dolog, hogy Balás Doctör kelletinél többet tulajdonéván a' Traditiónak, ottan ottan meg-botlot. Pelda erre: azt tanétya amaz Templom és oltár között meg-öletet Zacharias felől, *Matth. 23. v. 35.* Hogy az a' keresztlő János Atya lőtt légyen, kit azért öltének volna-meg a' Sidok, mert Vrunknak anyát az Szüzek közzé, akarta számlálni. Ezt penig Sz. *Jeronymus* csak szófia beszédnek mondgya lehi. NEGYEDSZER. Ki hinné hogy azok a' Traditiók, mellyekről Balás Doctör ott emlekezik, egyenlő méltóságúak volnának az Evangeliummal? Mellyek azok? A' Kereszt-vetés, nap-keletre való fordulás az imádkozásban, a' keresztelendőknek háromszori vizben való merítettetek &c. Efféle Ceremo-

Homil.
de Na-
tivit.
Christ.

remo-

remoniók nélkül is Evangelium-
lészen az Evangelium. III. Arany-
szájú Szent János sem dugja bé szá-
kot: Okoságé akar mit minden
tudás nélkül bé-venni? Meg-
bocsásson a' Sz jámbor, máské-
pen oktat minket az Apostol: *Spie-*
ritus probate, & omnia explora-

1. Theff te. IV. Csudalkozom rajta, hogy
5. v. 21. *Tertullianust* is tanujul hozzák-
1. Joh. be, kit Bellarminus a' *Catholicusok*
4. v. 1. lajstromabol ki-töröl és az Eret-
nékek közbe számolál: *Tertullia-*
DePoe- *nus inter Catholicos non est nume-*
nit, l. i. *ratus.* De akar mint ijjegessenek
cap. 1. bennünket a' nagy neveknek bé-
De In- bennünket a' nagy neveknek bé-
dulg. l. hordásával, meg-elégszünk itt ez
1. c. 3. aránt a' *Bellarminus* instructiojá-
DeCő- val: *Scripta Patrum non sunt re-*
cil. l. 2. *gula, nec habent auctoritatem*
6. 12. *oblegendi.*

VI. Ezek azért így lévén, te-
kerjék fellyebb Záfzló-jokat a' Col-

gium-

legiumnak Vitézi, győzedelem,
előtt. *Alleluja* ne kiáltanak;
mint-ha nyakon kötve hódoltatta-
nak voln bennünket sententiájok
alá. Sőt mind magok, mind Ka-
lauzok, sok tévelygések után,
ugyá csak a' mi urunkra térnek; mi-
kor így szólnak: *Jöllerhet minden*
hiendő dolgok, tulajdon neme és
nevezete szerént, vagy a' mint a'
Deákok szólnak, *explicitè, ex-*
pressè in specie, Irásban nem ta-
láltatnak; de azért némelly kő-
zönfészes tanítások és parancsola-
tok erejében, bé-takarva, implici-
tè, minden dolgokra meg-tanít a'
Sz. Irás. Ismét: *Valamit az em-*
ber meg-tud gondolni, a' Szent
életre, és tőkélletes erkölcsre szük-
ségesnek, azt mind magában fog-
lallya a' Sz. Irás. Ez a' mi igaz ál-
hatatos vallásunk a' Sz. Irás felől:
Ti magatok legyetek azért bírák a'

Tra-

Sunt
Verba
Colle-
gii ex
Kalauz
p. 560.
& 371.

Kalauz.
P. 325.

Traditiok ellen. Mert, ha mind azokat magában foglallya a Szent Írás, valamelyek szükségek a Szeleltre és a jó erkölcsökre, nem tudom metzünk a *Traditiokkal*. De lássad ezeknek az embereknek alhatatlanágokat, egy kezekkel szép köntösben öltöztetik a Szent Írást, másikkal legerelyelik rula: midőn a Szent Írásnak elégéges véltát állattják, a hitre, és a jó erkölcsökre tartozó dolgokra, de nem magában; hanem csak annyiban a mennyiben útát és kalauzt mutat, tudni-illik, az Anyaszene egyház tanítását. Melyhez képest ezeknek csak olyan a Szent Írás, mint egy *Hermes*, avagy út-félen lévő váz, mely maga a tévelygőket jó útban nem tudgya igazítani; hanem utahitgya az Ecclesiához. Meny az Ecclesiához, meg-montgyák ott mit cselekedgyél, merre

enné-

énnekem nincs arra való magános tehetségem, hogy dolgodat eligazithassam. Olyan mint egy futosóbíró, kinek magának sem hatalma, sem ereje nem lévén, az Ecclesiához, mint főbíróhoz igazítja a pereseket. Es így a mire, szándékoznak, ugyan csak azt akarják végben vinni, tudni-illik, hogy a Szent Írásnak méltóságát le-csepegyék, azt magok hatalma alá vessék, hogy mind az Íráson, mind a lelki ismérteken magok uralkodhassanak; egy szóval, hogy magok leheffenek minden mindenekben. Igazét ugyan néha az Írás az Ecclesiára, de nem úgy hogy szabadoffon mident, a maga tetzése szerént cselekedgyék; hanem a Jehova törvényé szerént szóllyon és tanittson: Isten szavai gyanánt azt ne hirdesse, a mit Isten nem mondott; mint a hamis Proféták,

E

kikről

Kalauz.
p. 598.

Deut.
17. v.
11.

Jer. 23. kikerül így szól Isten, *Visionem cordis sui loquuntur, non de ore Domini.*

HATODIK RESZ.

Melyben meg-rostáltatnak a feleletek, melyekkel a mi Erősségink ellen, szokták támogatni a Traditiókat.

Az Új Tanítók, igen erőtlen bizonyságokkal ostromolják a Traditiókat.

I. Azt forgatják, Matth. 15. v. 9. Marci. 7. v. 8. Hogy Christus, beába- valo tisztelnek mondgya az Emberi tudomány tanítást FELELET. Az Ecclesiának Traditiója, nem emberi tudomány: Mert, a mely Isten bizonyossá tett, Matth. 16. v. 18. Hogy az ördögtől meg nem győzetik az Ecclesia, és Matth. 18. v. 16. En-

nek

nek engedelmeségére kötelezett; azon Istennek tanításaforog, abban a mit az Ecclesia élönké ad. Szinte mint az Apostoloktanítása, nem emberi tudomány; mivel Isten arra felelt, hogy az ő vezéreséből szöllanak az Apostolok.

II. Emlitik azókat az írásokat, melyek tiltják, hogy az Isten ígééhez semmit ne adgyünk. Deut. 4. v. 2. Proverb. 30. v. 6. Apocal. 22. v. 8. FELELET. Tiltja Isten, hogy az ő könyvéhez, a Bibliához, semmit ne írjunk, se abból lenne törlőünk; hanem éppen, tisztán, úgy hadgyuk a mint Isten iratta: De azt sohúlt nem mondgya, hogy semmit egyebet ne hadgyunk, hanem csak azt, a mit Világos Sökökal írva olvasunk a Bibliában.

III. Sz. Pál 2. Timot. 3. v. 16. Emlitik, ki, a Sz. Írást hasznosnak mondgya, hogy tekkellertes

E 2

légyen

légyen ember. FELELET. Senki nem tagadgya az Irásnak hasznos voltát. Míképpen azért, sem mirekellőjül bizonyítana, a ki így okoskodnék: Hasznos az étel taplarásra, hasznos az imeg melegítésre, hasznos a fejsze éppítésre: Tehát, nem szükséges az ital, a mente, a furú, vagy fűz vész. Azon képpen, nem következik a Sz. Írásnak hasznos-voltából, Traditiók haszontalanága.

IV. Azt mondgyák, hogy, ha a Traditióknak helyt adunk, akár-mely hinságot elő-toszhatnak Traditió-gyanánt. FELELET. Amely Ecclesia, Sz. Lélek vezérléséből, tisztántartotta a Sz. Írást, az Apostoli Traditiókat-is megőrizte. Azért, sinterőly bizonyosok vagyunk hogy az Anyaszentegyház Traditiói meg nem mocskoltattak, mely bizonyos hogy az Istē könyvét meg

meg nem vestegettek. Es míképpé sok hamis írásokat akartak régen Apostolok neve alatt elő-toszni a Tévelygők, de azokat az Ecclesia ki-hánta. ugy, a hamissan költőre Traditióknak sem adott helyt és hitelt. Végézetre, a mint Adámsulfogva Moysesig, az igaz tudomány Traditió-általtisztán maradt: ugy most-is tisztán maradhat. Mivel Isten fogadással ígerte, hogy a pokolbéli ördög hamissága, Matth. 16. v. 18. Meg nem győzi az Anyaszentegyház igazságát.

FELELET.

I. Vrunk szavával szoktuk öströlni, az emberi leleményeket avagy Traditiókat, ki azt mondgya az Evangelistánal: *Hijaban* Matth. 13. v. 9.
tisztelnek engemet tanéván olly Marc. 7. v. 8.
tudományokat, mellyek embernek
parantsolati. De talám nem ilyen

Izörűk a' Papistai *Traditiók*. Ugy akarja a' *Collegium* im ez feleletiben: Az *Ecclesiának Traditioja*, nem em-beri tudomány. Akarnók meg - tudni egy elsőben mint értenek az *Ecclesián*: Talám a' Tridentomi eszéveszer gyűlést, mely a' *Traditiókot* a' Sz. Irással, ugyan azon meltsá-gos székben helyeztette? De mi azon nem többet adunk mint a' Izaj-kok synatyán. Minemű gyűlés lőtt légyen az, Irásban hatta *Dudshius András*. néhai Pécsi tudos Püspök.

Sess. 4.

In Epi-
stola ad
Maxi-
milianum II.
Coesa-
rem.

ki maga ott jelen volt: *Nihil habuit cum illo conventu S. Spiritus commercii, omnia erant humana consilia, quae in immodica, & sane quam pudenda Pontificum tuenda dominatione consumeantur. Illinc responsa tamquam Delphis aut Dodonā expectabantur: illinc nimirum Spiritus ille S. quem suis consiliis praesse iactant, tabellarii manticis inclusus mittebatur. &c. O portentosam & singularem dementiam! Ratum nihil esse poterat, quod Episcopi tanquam plebs, sciscerent, nisi Papa auctor fieret. De ha színtén ezt nem*

fele-

felezegetyűk-is, nem hasonlatafab a' tyuk-mony a' tyuk-monyhoz, mint a' Papistak *Traditioi* a' Phariseusok *Traditioi*hoz, melyeket Urunk az Evangelistánál ostromoz, a' mint az őszve hasonlétásból meg-tetfzik. I. A' Phariseusok a' szerzetes fogadás tételnek színe alatt, a' fiaknak szűlé-jekhez való természetí indulattyokat, a' menyire lehetet meg-fojtották, és el-oltották. A' Romai szerzetesék sem mulattyák azt el. Mert a' kit varsájokban bé ejthetnek, azon vadnak hogy testi szűléjektől, rokonoktól el-idegenítvén, csak a' magok rendinek szerzetetít olthassák és plántályák beléje. Világos példát, ad erre a' tudos *Hospinianus*. *Erat Landsperge, inquit Noëtitus, nomine Johannes, artificiosus sator: hic cum reliquis Noëtitis animi gratiā in campum procedit. Obviam sibi pater senio confectus, qui filium, quem annum ferē non viderat, alloqui & salutare cupit. Filium autem faciem avertit tanquam ad horrendi monstri occursum, & ne patrem audire & cum ipso colloqui cogatur aufugit.*

Mat. 15.
v. 4. 5.

Hist. Je-
suit.
p. 75.

E 4

Pa-

Pater senex filium inlamar: hocinō est mihi nutricationis gratiam referre? At ille surdus & mutus pergit: Pater, faxit Deus, inquit, ita fugiat, ut nunquam redeas: & reliquis Jesuitis silentibus, hac, ait, est pietas quam Jesuita suos docent? Abbat igitur in malam crucem degener ille filius, qui non se gerit ut Christianum decet: & Rector re audita factum Johannis maxime probavit. II. A' Phariseusok az. ō Traditiojokat az Sz. Írás feliben űltették, annál méltóságosbnak tartották: Az Vj Phariseusok-is ezen nyomon ballagnak:

Baron. *Traditiones excellunt supra scripturas, quod scriptura non subsistat, nuda Ann. se traditione firmentur: traditiones 53. 9. Veró sine scriptis suam retinent auctoritatem. Ugyan ezen nótát fujja 11. Basilius Jesuita: Pergam ulterius & dicam, tam nobis opus esse traditione quam Scripturá, imò magis, quia Scriptura solam nobis subministrat vitam mortuam & mutam, &c. Item: Sufficit bono Catholico si intelligat, traditio est nec opus est ut de alia re inquirat. III. A' Phariseusok az*

In Ca-
techif.
Part. I.
q. 9.

ő talál-

ő találmányok által meg-erőteleni. Matth. tették az Istennek parancsolattját: 15. v. 9. Az Uj Phariseusok-is ezen hajoban éveznek. Mert nagyobb bűn ő nálók a' fűlbe sugó gyonást az esztendőnek bizonyos idejében el-mulatni, hogy nem akar mely gonosz életet űzni egész esztendő által; Nyelvekkel péntek nap hűst illetni, hogy né az egész testet fajtalanul meg-mocskolni; Innep napon kézzel valami tisztességes munkát meg-illetni, hogy nem mint akkoron rombolni, tánczolni, jól meg-részegedni; A' Coster. Papnak igaz törvény szerént való in En- feleségének lenni, hogy nem mint chirid. egy néhány ágyafokat tartani; Egy Tract. fogadásból való szarádok járást el né de Cœa- töltetni, mint felebaráttját megcsalib. ni, annak adot hitit meg nem tattan; semmit nem adni a' házfantalá és szükség kívül való egyházi pompá- ra, hogy nem a' szegényeket leg nagyobb szükségben el-hagyni; A' bálvány kép előtt tisztesség tétel nélkül el-menni, hogy nem felebaráttját gyalázni, rágalmazni; Az értelm nélkül való birbitélést nem gya-

korla-

korlani, hogy nem mint szivből soha igazán nem imádkozni. Mitsoda az Isten törvényét meg-erőteleníteni a' találmányok által, hogy ha ez né? Ide járul az-is, hogy az Isten parancsolatinak meg-tartását, csak hidegen és imigy amigy tanétyák, a' magok rendelését pedig né különböztetve szorgalmatossággal és ferénységgel kívánnák meg-tartatni, mint ha az Isteni félelemnek egész sumája azokban volna foglaltatva. Sőt azoknak által hágasát nagyobb poenitentiával büntetik, az Isten tulajdon törvényének meg nem tartásánál. Az Istennek meg-utálloí ellen nem oly igen kemények és engesztelhetetlenek: ellenben a' kik az ő szertartásokat meg-vetik, azokat nagy gyűlöséggel és ellenséggel üldözik.

IV. A' Phariseusok *Traditioi*, emez amaz enczen bencz, gyermeki játékos dolgokrul voltanak: úgy-mint az étel előt való kéz meg-mosás; tál és pohár meg-öblítés; méntának, kaporinak és köménynek meg-dézmálása; másoktul meg-külömböztető ruháknak és kötösöknek viselése,

&c.

&c. A' mostani Phariseusok-is hasonló dolgokrul irnak törvényeket; hogy senki pénteké srost ne egyék; hogy valaki a' Templomban mégyen a' szentelt vízben meg-mosodgyék; hogy az új harangok meg-kereszteltessenek; hogy a' Papok az Isteni szolgálat közben kámsában öltözzenek; hogy a' barátok, eggyik szerzet a' másiktul, ki fehér, ki fekete, ki szürke csuklával és ruhával meg-külömböztessenek; hogy a' keresztségnek vize sóval, nyállal, olajjal meg-elegéttessenek, &c. Ki győzné mind elő számlálni? mert ezeknek sokasága, majd fellyül mullya a' Moyses ceremoniai.

II. A' mi a' meg-émlétet Sz. Irás tanubizonyságit illeti, *Deut.* 4. v. 2. *Prov.* 30. 6. *Apoc.* 22. 18. 19. nem csak azt tiltja Isten, hogy a' *Biblia*hoz, semmit ne írjunk, se abból le ne törlözzünk; hanem éppen úgy hadgyuk a' mint Isten iratta: De a' Sz. Irás kívül való, emberektől találtatott Isteni tiszteletet sem javallja. Illyenek pedig a' *Traditio*k, a' mint a' meg-

Matth.
13. v. 9

III. A'

3. Tim. III. A' Sz. Pál irásából vött erő-
 3. v. 15. téget, a' Sz. Irásnak magánosan va-
 16. lo elégségének, meg-probálására az
 idvességnek dolgaira, nem tsak a' Sz.
 Irásnak hasznos voltán fundállyuk.
 Mert tudjuk mi azt, hogy nem
 minden a' mi hasznos valamire,
 mindgyárt elégséges arra. Tudjuk
 hogy hasznos a' kovácsnak a' fuvó,
 üő, és fogó, de kalapácsának-is kell
 lenni, ha fejszét akar csinálni. Ne-
 vélyterek úgy felőlünk! né vagyunk
 oly balgatagok. Hanem a' mi meg-
 ezáfolhatatlan erősségünk, illyé for-
 mán folynak. I. A' mely tudomány
 az embert bölcsé teheti az idvőség-
 re, avagy annak dolgainak meg-tu-
 dására, az elégséges az idvességre:
 Ugyan-is, *Sapientis est maxime scire*
 Arift. *omnia*. De olyan tudomány a' Szent
 Metaph Irás: Azért elégséges az idvességre.
 I. c. 2. Mert a' mi az embert tudossá télti,
 mind azokban mellyek az ő lelkének
 javára sükségefek, mi kívánczik oda
 más? II. A' mely tudomány oly
 hasznos, hogy az embert tökéletes-
 sen *instruál*hattya, minden jószágos
 eselekedeteknek gyakorlására, az

egy-

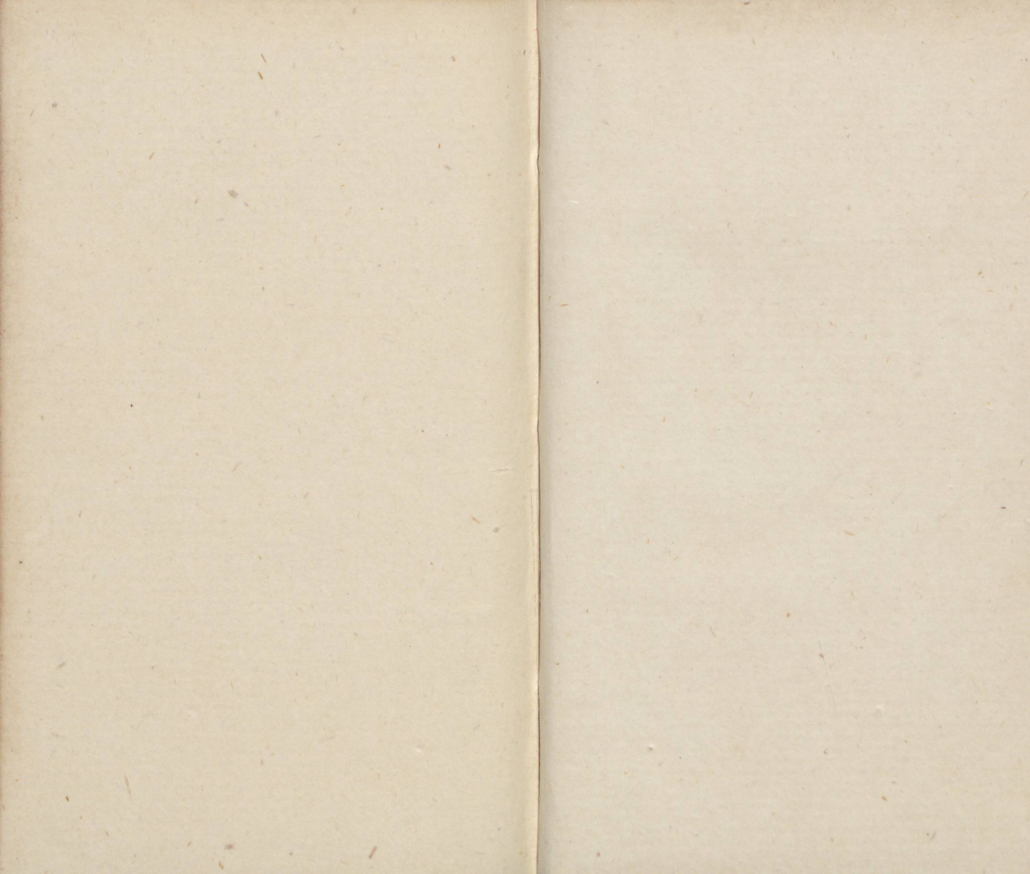
egyszer s' mind elégséges-is az id-
 vességre: De ilyen a' Szent Irás,
 3. Tim. 3. v. 15. 16.

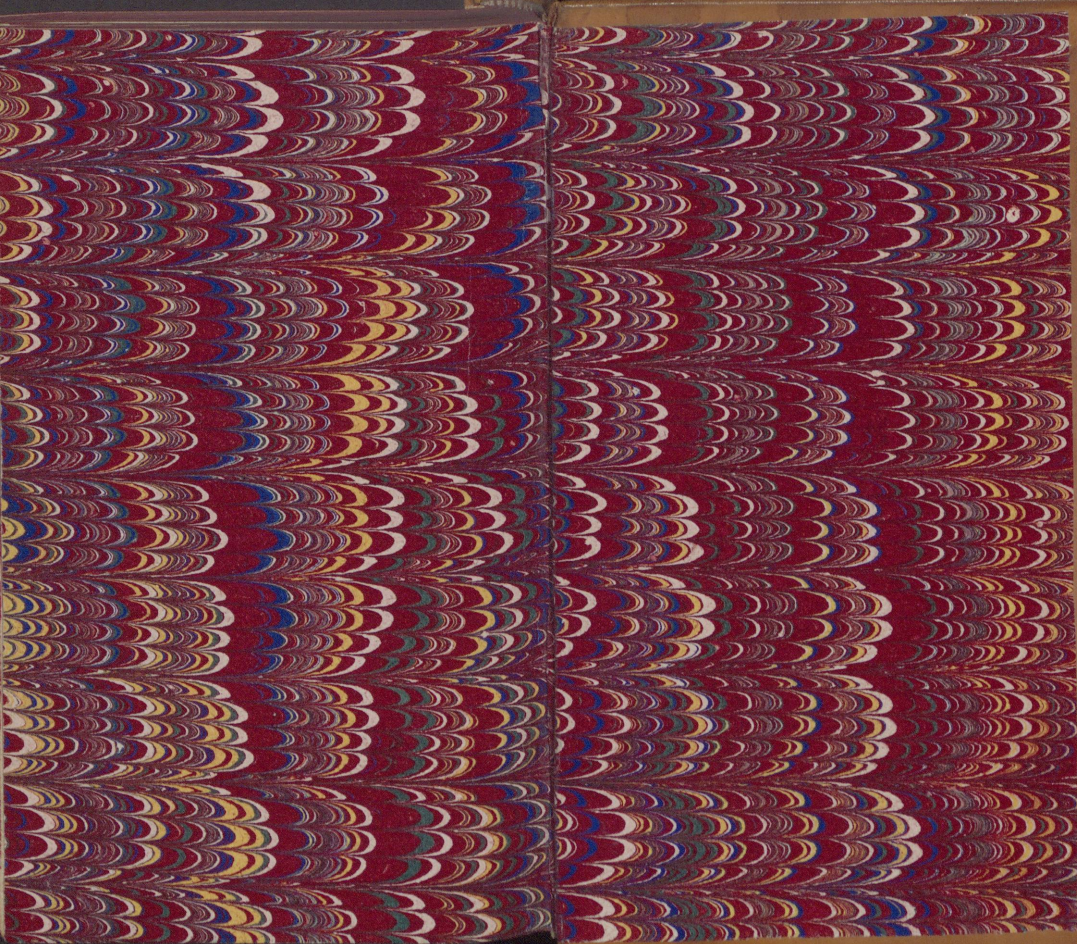
IV. Igazán ocsárollyuk azzal-is
 a' *Traditiokot*, hogy ha egyszer a-
 azoknak helyet adunk, azoknak szi-
 nek alatt, akár mely hivságot, elő-
 hozhatnak az emberek. Nem elég
 penig erre azt mondani, hogy az Ec-
 clesia tisztán meg tarra és meg-tar-
 totta a' *Traditiokas*; hogy az Ecce-
 sia azoknak előnkben való adásában
 nem vétkezhetik, &c. Hanem azt
 kel elsőben meg-probálni; hogy az
 Apostolok kohából származtanak lé-
 gyen a' Pápiškai *Traditiok*: és hogy
 a' Romai Pápát követő sereg légyen
 az az Ecclesia, mellyen a' pokolnak
 kapui erőt nem vötrenek: mely az A-
 postolok, Evangelisták, és Proféták
 tudományában, mind e' mái napig-
 lan éppen meg-maradot. Mi ta-
 gadjuk: a' kiknek illik
 próbállyák-meg-

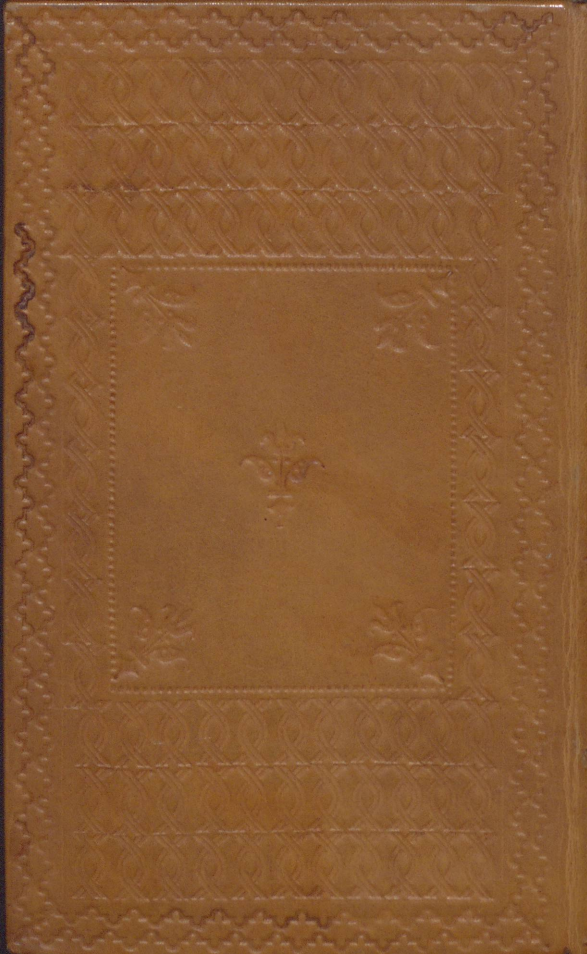
v e g e.

3230

HO. SONYEOL
H. HOLA
BAGOLY
MFGUEL
LYSTIS,

3662.